

Budmerické zvesti

2/2019 - 1/2020

O živote v Budmericiach

9. ročník • august 2020

„Kto na jar neseje, ani na jeseň nezberia úrodu.“

Slovenské príslovie

**Útok koronavírusu
odrážame**
str. 7

Vínečko bílé...
str. 14 – 15

**Denný letný
tábor**
str. 27

**Čaro našej
prírody**
str. 54 – 55

Milí spoluobčania,

dovoľte mi opäť sa vám prihovoriť prostredníctvom nášho občasnika. Máme za sebou rok 2019 a prvý polrok 2020. Môžeme bilancovať a zároveň plánovať. Avšak v porovnaní s pôvodnými zámermi ešte na začiatku roka, ktoré v príhovore spomínam, ich plnenie bude značne skorigované v dôsledku nečakanej pandémie koronavírusu. Napriek tomu sa vynasnažíme v spolupráci s vami ich v rámci daných možností čo najviac splniť.

Za podpory poslancov obecného zastupiteľstva sa nám podarilo uskutočniť viacero zaujímavých projektov, prostredníctvom ktorých sme zlepšili život a bývanie v našej obci. Úspešne bola zrealizovaná prístavba MŠ, výstavba nového detského ihriska pri MŠ spolu so závlahami, prístreškom a novým oplatením, ako aj výstavba relaxačnej zóny. Dobudovali sme Náučný chodník Budmerice, prostredníctvom ktorého sme prepojili katastrálne územia obcí Budmerice a Jablonec. Pokračovali sme v revitalizácii námestia – vysadili sme stromy, zrekonštruovali chodník, vytvorili nové parkovacie miesta a vybudovali vjazdy k domom. Rovnako sme zmodernizovali aj Budmerický gazdovský dvor (pribudli toalety, ozvučenie, kuchyňa), aby ešte všestrannejšie slúžil občanom pri stretávaní sa na kultúrnych podujatiach, ktoré plánujeme zrealizovať aj tento rok. Za ten minulý môžeme spomenúť napríklad Stavanie mája, Budmerické hody, deň sv. Mikuláša, Adventné vianočné trhy a iné. Tu chcem poďakovať za spoluprácu spolkom, organizáciám, občianskym združeniam, poslancom obecného zastupiteľstva a v neposlednom rade aj kolektívu obecného úradu. Aj vďaka nim má obec veľkú oporu pri realizácii mnohých kultúrnych a športových podujatí, a tiež v udržiavaní a šírení tradícií, vo vedení a vzdelávaní detí a mládeže. Ďakujem všetkým, prostredníctvom ktorých naša obec ožíva, aj tým, ktorí šíria jej dobré meno. A teším sa na organizáciu ďalších podujatí.

Rovnako sa chcem poďakovať občanom a kolegom obecného úradu za poskytnutú pomoc a ochotu nezištne pomáhať, či už šitím a darovaním rúšok, nákupom potravín a ich distribúciou seniorom počas vzniknutej náročnej situácie od vyhlásenia núdzového stavu vládou Slovenskej republiky a Ústredným krízovým štábom SR kvôli šíreniu koronavírusu COVID-19.

V uplynulom roku obec započala výstavbu nového zberného miesta pri ČOV ako aj rekonštrukciu samotnej ČOV. Prebehla rozsiahla rekonštrukcia budovy sídla

pôvodného obecného úradu najmä pre účely rozšírenia miestneho stavebného úradu pre osem obcí. Koncom roka 2019 sme pristúpili k zvýšeniu daní a poplatkov za odpady z dôvodu prijatých nových zákonov a zvýšenia cien elektrickej energie, plynu a uloženia odpadu na skládke komunálneho odpadu.

Každý dobrý hospodár myslí na budúcnosť, preto sa aj my usilujeme o rozvoj a prosperitu našej obce. S týmto úmyslom – a s výhodným úrokom 0,6 % – obec zakúpila pozemky v lokalite Nový dvor „Hafkáč“ (80 tis. m²) a v intraviláne obce (cca 7 tis. m²).

Rok 2020 bude pre obec prelomový z dôvodu začatia budovania kanalizácie z vlastných zdrojov, ale aj iných fondov. Za týmto účelom sme zriadili obecnú firmu Obecné služby Budmerice, s. r. o, r. s. p.

Modernizácia základnej školy, zateplenie bytových domov, oprava strechy na kultúrnom dome, už spomínaná kanalizácia, vybudovanie kompostárne pre Mikroregión Červený Kameň, zberného dvora na Bielom vršku a mnoho iného, to všetko sú ciele a rozbehnuté projekty na tento rok. Plánujeme tiež vyriešiť otázku parkovacej politiky v obci a to z toho dôvodu, že majitelia mnohých motorových vozidiel parkujú na chodníkoch a verejných priestranstvách, čím obmedzujú chodcov, najmä matky s kočíkmi a seniorov. Autá zaparkované pri ceste neraz zamedzujú prejazd iných vozidiel, čím ohrozujú aj bezpečnosť premávky či prejazd strojov zimnej a letnej údržby.

Na záver by som vám chcel popriať pevné zdravie, veľa síl a odhodlania kráčať za svojím cieľom, ako aj mnoho správnych rozhodnutí. Verím, že spoločne budeme prispievať k budovaniu medziľudských vzťahov, vzájomnej úcty, pokoja a harmónie. Začnime od seba samých, nečakajme na druhých. Nekritizujme, ale priložme ruku k dielu. A nech nám naše rodiny a priatelia prinášajú šťastie a radosť, aby sme spolu nachádzali to, čo je skutočne dôležité.

Jozef Savkuliak, starosta obce

O čom rokovali poslanci na ôsmich zasadaniach obecného zastupiteľstva v roku 2019

Naším cieľom je plnohodnotný život občanov našej obce

Úsek financií

Poslanci schválili záverečný účet obce Budmerice za rok 2018 a celoročné hospodárenie obce za rok 2018 bez výhrad. Prebytok rozpočtového hospodárenia vo výške 186 310,69,- eur bol použitý na vytvorenie rezervného fondu.

Na základe podaných žiadostí a z poskytnutých príspevkov z dotačného programu Bratislavského samosprávneho kraja boli spolufinancované a zrealizované dva projekty za účelom zveľadenia a skrášlenia centra obce: „**Oddychová zóna pred zdravotným strediskom**“ (dotácia 2 800,- eur), technicky aj finančne náročnejšia akcia „**Centrálna zóna v obci Budmerice – etapa III.**“ (dotácia 10 000,- eur). Ďalšie dva projekty podporili zlepšenie zdravotnej kondície našich obyvateľov – k vychádzkam do prírody bol rozšírený „**Náučný chodník Budmerice – etapa II.**“ (dotácia 4 000,- eur) a tradičné športové podujatie „**Budmerice v pohybe**“ (dotácia 1 000,- eur).

Obecné zastupiteľstvo schválilo refinancovanie úverov v OTP banke za účelom ušetrzenia finančných prostriedkov s dobou splácania 5 rokov a úrokovou sadzbou 0,6 % a investičný úver v Prima banke s dobou splácania 5 rokov a úrokovou sadzbou 0,6 % za účelom financovania kúpy záujmových nehnuteľností a výstavby kanalizácie v katastrálnom území Budmerice. Environmentálnemu fondu bola podaná žiadosť v sume 215 000,- eur, na dotáciu výstavby kanalizácie a zberného dvora, modernizáciu

školy, výsadbu zelene na námestí a iné.

Pre nákup pozemkov v okolí čistiarny odpadových vôd a jej modernizáciu bolo schválených 82 000,- eur, na nákup kolesového komunálneho traktora určeného na zemetanie, polievanie, kosenie a zimnú údržbu 26 000,- eur; na opravu časti budovy starého obecného úradu 12 000,- eur a opravu odvodnenia štátnej komunikácie a chodníka na Holčekovej ulici 20 000,- eur. Od Slovenského vodohospodárskeho podniku a od fyzických osôb obec zámenou a kúpou nadobudla vlastnícke práva k pozemkom za účelom uloženia kanalizácie a náučného chodníka.

Poslanci schválili deväť Všeobecne záväzných nariadení obce Budmerice a dva Dodatky. Všeobecne záväzné nariadenie (VZN) o miestnej dani z nehnuteľnosti zvyšuje sadzby dane z nehnuteľnosti o 15 % a dopĺňa výpočet dane za jednotlivé druhy pozemkov.

Zmeny sú aj v ďalších VZN. Daň za psa chovaného v rodinnom dome sa zvyšuje zo súčasných 5,- eur na 6,- eur, v bytovom dome z 15,- eur na 16,- eur. K výraznejšiemu zvýšeniu poplatkov došlo za komunálne a drobné stavebné odpady na sumu 36,- eur za osobu ročne, s ponechaním zníženia poplatku o 50 % určitým skupinám poplatníkov. Upravená je daň za nevýherný hrací prístroj na 38,- eur a za predajný automat na 76,- eur.

Zvyšuje sa daň za ubytovanie na 0,60,- eur za osobu a prenocovanie.

Daň za užívanie verejného priestranstva bude 0,37,- eur za 1 m², aj začatý. Za užívanie verejného priestranstva na účely predaja tovaru alebo poskytovania služieb 1,72,- eur za 1 m², vzťahuje sa aj na trhovníkov. Poplatok za rozvoj bude slúžiť ako jeden zo zdrojov na vybudovanie infraštruktúry v zmysle zákona. Sadzba poplatku je zákonom stanovená maximálne do sumy 35,- eur za každý, aj začatý m² podlahovej plochy nadzemnej časti stavby.

Obecné zastupiteľstvo schválilo rozpočet obce vrátane programov a podprogramov na rok 2020 s celkovými príjmami 3 366 728,- eur, výdavkami 3 323 960,- eur a orientačné rozpočty na roky 2021 a 2022. Taktiež poskytnutie dotácií na činnosť záujmových organizácií a občianskych združení v sume 24 300,- eur.

Poslanci schválili nenávratnú finančnú pomoc pre občanov postihnutých tragickým výbuchom plynu v bytovom dome na Mukačevskej ulici v Prešove v sume 500,- eur (na verejný účet mesta Prešov) a nenávratnú finančnú pomoc obetiam tragickej dopravnej nehody autobusu pri Nitre v sume 500,- eur (na verejný účet obce Količany).

Do funkcie hlavného kontrolóra obce Budmerice na funkčné obdobie šesť rokov s pracovným úväzkom 0,2 schválili Ing. Alenu Gergelovú.

Oblasť výstavby a rozvoja obce

V trvalej pozornosti starostu a poslancov obecného zastupiteľstva, okrem riešenia konkrétnych ekonomických otázok fungovania obce, boli otázky zabezpečenia technických podmienok pre funkčnú údržbu budov a verejných priestranstiev, ako aj budovanie infraštruktúry.

Na modernizáciu čistiarny odpadových vôd a nákup pozemkov v jej okolí bolo určených 82 000,- eur, k nákupu kolesového komunálneho traktora na zametanie, polievanie, kosenie a zimnú údržbu 26 000,- eur. Poslanci určili pozemky pre dočasné uloženie komunálnych a drobných stavebných odpadov v lokalitách Biely vršok, hnojová jama v smere na Vištuk a dočasné zberné miesto pri ČOV. Naliehavou zostáva oprava splaškovej a dažďovej kanalizácie pri kultúrnom dome.

Odsúhlasili založenie obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným a názvom Obecné služby Budmerice s. r. o.,

so 100 % majetkovou účasťou obce Budmerice a rozsahom 33 služieb a činností.

Obecné zastupiteľstvo schválilo Zmluvu o zriadení Spoločného obecného úradu na výkon prenesenej funkcie stavebného úradu a sídlom v budove bývalého obecného úradu v Budmericiach. K doterajším štyrom obciam pribudli Častá, Dolňany, Vinosady a Vištuk. Obce sa dohodli na organizácii spoločného obecného úradu a financovaní nákladov.

V obci bude vybudovaná nová optická sieť spoločnosťou Slovak Telekom za účelom rýchlejšieho a spoľahlivejšieho prenosu dát.

V roku 2020 doteraz sa uskutočnili štyri zasadania obecného zastupiteľstva

Poslanci schválili Rokovací poriadok obecného zastupiteľstva obce Budmerice, nových členov krízového štábu, materiálne zabezpečenie na ochranu obyvateľov pred koronavírusom COVID-19, nákup respirátorov, ochranných oblekov, dezinfekčných prostriedkov, testov, ozónového generátora, germicídnych lúčov, zabezpečenie obecnej špajze trvanlivými potravinami pre prípad núdzovej situácie, financovanie Základnej umeleckej školy Budmerice.

Obec, ako prijímateľ nenávratného finančného príspevku (ďalej len NFP) na projekt Podpora triedeného zberu odpadu v Budmericiach od poskytovateľa NFP Slovenskej agentúry životného prostredia, schválila výstavbu zberného dvora v obci a jej ručenie.

Poslanci prerokovali a schválili záverečný účet obce Budmerice za rok 2019 s prebytkom rozpočtového hospodárenia v sume 390 107,79 eur. Tieto finančné prostriedky budú použité na tvorbu rezervného fondu ako kapitálové výdavky k úhrade nákladov rekonštrukcie čistiarny odpadových vôd a budovanie kanalizácie. Schválením Všeobecne záväzného nariadenia obce Budmerice č. 2/2020 je zriadená Základná umelecká škola.

Na účelovej stavbe bývalého hnojiska v k. ú. Vištuk po jej odkúpení obec plánuje vybudovať zberný dvor aj pre okolité obce, ktorý budú prevádzkovať Obecné služby Budmerice, s. r. o, r. s. p.

(mb, foto OcÚ)

Realizované stavebné projekty v roku 2019

Náučný chodník Budmerice

V druhej etape budovania náučného chodníka sme prepojili katastrálne územie obce Budmerice s katastrálnym územím obce Jablonec. Nevyhnutnosťou pre realizáciu projektu bolo odstránenie nánosov bahna, výkopy, odvoz zeminy, zrovnávanie terénu a ďalšie terénne práce. Následne sme popri Náučnom chodníku Budmerice vytvorili stanovišťa s lavičkami a osadili informačné tabule, čím sme ho sprístupnili turistom i širokej verejnosti.

(ph, foto OcÚ)

Projekt Náučný chodník Budmerice – etapa II.
bol zrealizovaný s finančnou podporou
Bratislavského samosprávneho kraja
vo výške 4 000,00 EUR.

Centrálna zóna v obci Budmerice

Realizáciou projektu sme prispeli k celkovému skrášleniu obce a jej verejných priestranstiev. Zrekonštruovali sme chodník, vytvorili nové parkovacie miesta a vybudovali vjazdy pre automobily k domom. Upravili sme príslušné plochy pozdĺž celého námestia, vybudovali dažďový odvodňovací systém s vhodnými sadovníckymi úpravami a so zavlažovaním zelených plôch. Vysadili sme tiež stromy s cieľom brániť prenikaniu hluku a prachu z blízkej cesty a vytvoriť oddychové zóny.

(ph, foto OcÚ)

Projekt Centrálna zóna v obci Budmerice – etapa III.
bol zrealizovaný s finančnou podporou
Bratislavského samosprávneho kraja
vo výške 10 000,00 EUR.

Oddychová zóna pred zdravotným strediskom

Vybudovali sme miesto, kde sa ľudia môžu stretávať, relaxovať a aktívne tráviť voľný čas, v priestore, kde je počas dňa najvyššia koncentrácia ľudí. Nachádza sa tu zdravotné stredisko, centrum sociálnych služieb aj iné verejné služby pre občanov, čím vzniká prirodzená kontaktná zóna pre obyvateľov obce a jej návštevníkov.

(ph, foto OcÚ)

Projekt Oddychová zóna pred zdravotným strediskom
bol zrealizovaný s finančnou podporou
Bratislavského samosprávneho kraja
vo výške 2 800,00 EUR.

Nevítaný návštevník menom COVID-19

Keď sa v Číne vyskytli prvé prípady vírusu COVID-19 s fatálnymi následkami a zavádzali sa tam rôzne opatrenia na zvládnutie situácie, vrátane postavenia veľkej nemocnice vo Wu-chane, pre všetkých to bolo znepokojujúce. Mnohí obyvatelia v iných krajinách, hlavne v Európe, neočakávali, že prepukne pandémia a aj oni budú priamo ohrození.

Na Slovensku bola situácia o to zložitejšia, že sa to dialo v čase, keď končila stará vláda a vlády sa mala ujať nová, na čele s premiérom Igorom Matovičom. Vtedajší premiér Peter Pellegrini, v piatok 6. marca 2020 oznámil prvý výskyt ochorenia na nový koronavírus COVID-19 na Slovensku s nutnosťou prijatia obmedzujúcich opatrení pre všetkých, najmä vo zvýšení hygieny a nosenia rúšok na verejnosti. Informoval o ustanovení krízového štábu, zatvorení materských, základných, stredných aj vysokých škôl, zákazu konania všetkých verejných zhromaždení, spoločenských akcií a bohoslužieb. Vyzval, aby každý, kto môže, pracoval z domu. Seniorom nad 65 rokov odporučil obmedziť pohyb a zdržovať sa doma, mladším nenavštevovať starších s prosbou, nech im pomôžu s nákupmi i donáškou jedla, o čo žiadal aj obce.

Bola vyhlásená mimoriadna situácia a za nového vedenia štátu, aj núdzový stav. Začalo sa testovať obyvateľstvo, na počiatku boli problémy s testami a rúškami, čo sa neskôr vyriešilo dodávkami zdravotníckeho materiálu z Číny. Z obchodov mohli byť otvorené iba potraviny, drogerie a predajne krmív pre zvieratá, neskôr autoservisy a iné. Reštaurácie ostali zatvorené, ale mohli vydávať stravu cez okienko za sprísnených hygienických opatrení a s nutnosťou nosenia rúšok. Medzitým **WHO vyhlásila pandémiu** súvisiacu s výskytom **nového koronavírusu COVID-19**. Následne krízový štáb spolu s novým premiérom prijali ďalšie odporúčania a zákazy. V obchodoch a na poštách bol obmedzený počet zákazníkov, mohli nakupovať iba s rúškami a v rukaviciach, alebo s vydezinfikovanými rukami. Stanovil čas nákupov pre seniorov v pracovné dni

a v sobotu od 9:00 do 11:00 hodiny. Vznikol permanentný krízový štáb zostavený z odborníkov. Nosenie rúšok na verejnosti sa stalo povinnosťou, zrušili cestovanie zdarma pre študentov. Otvorili sa mnohé karanténne centrá pre repatriantov zo zahraničia, ktorí museli ísť do povinnej štátnej karantény, potom do domácej e-karantény, ktorú v polovici júna zrušili. U návratcov zo zahraničia bol najväčší výskyt nových prípadov COVID-19. K 20. júlu 2020 bolo na koronavírus COVID-19 vo svete nakazených 14 913 531, zomrelých 613 484 osôb.

Lietadlá boli uzemnené. Povolené boli iba lety na zásobovanie zdravotníckym materiálom a dopravu repatriantov zo zahraničia. Vďaka povinnej štátnej karanténe i testovaniu návratcov sa zachytili nakazení a predišlo sa tým rozširovaniu koronavírusu na našom území. Obyvatelia Slovenska boli disciplinovaní, väčšina z nich od začiatku nosila rúška, dodržiavala hygienické opatrenia. To sa prejavilo vo výrazne nižšom počte chorých a zomrelých v porovnaní s okolitými krajinami. Opatrení bolo veľa aj v rómskych osadách, v priemysle, poľnohospodárstve a iných odvetviach národného hospodárstva. V prvej línii boli a sú zdravotníci, testujú omnoho viac ako predtým. Vďaka prijatým opatreniam, porozumeniu a disciplíne obyvateľov život a hospodárstvo postupne konsoliduje. V 6. etapách sa postupne uvoľňovali opatrenia a núdzový stav bol ukončený 13. júna. **Mimoriadna situácia** však ešte **pokračuje**, preto všetci musíme byť veľmi opatrní, aby sme predišli vyššiemu výskytu vírusu COVID-19 na Slovensku, lebo epidemiológovia očakávajú, že na jeseň príde druhá vlna. Okrem toho ešte budeme musieť zvládnuť ekonomický dosah pandémie. **(ak, foto autorka)**

Útok koronavírusu odrážame

Ako to bolo v Budmericiach? Hneď na druhý deň po vyhlásení mimoriadnej situácie na Slovensku bývalým premiérom Petrom Pellegrinim, v sobotu 7. marca 2020, starosta obce Budmerice Jozef Savkuliak začal konať. Zabezpečil rúška a ochranné overaly do Centra sociálnych služieb, lekárom, sestričkám, lekárnikom a obchodníkom. Obec ponúkla seniorom možnosť nákupov a zabezpečenia stravovania po celý týždeň s príspevkom obce. Od polovice marca nový premiér Igor Matovič vyhlásil núdzový stav.

Starosta obce ustanovil Krízový štáb obce Budmerice v zložení: Jozef Savkuliak (predseda), Jozef Nižňan, Dušan Somorovský, Štefánia Rampachová, Ivan Baxa, Michal Haršány, Marián Dritomský, Lenka Chovančová, Ružena Bejdáková. Následne riešili aktuálnu situáciu s prvým potvrdeným prípadom nakazeného budmerického občana s cestovateľskou anamnézou. Neskôr ochoreli ostatní členovia rodiny. Účinnú pomoc postihnutej rodine poskytovala obec a rodina Charbulová. Na Slovensku pribúdali prípady ochorenia na nový koronavírus COVID-19. V Budmericiach sme mali celkom štyri prípady. V duchu sme chorým želali skoré uzdravenie. Určite nebolo jednoduché vydržať dlhý čas v karanténe. Na šťastie, v súčasnosti sú už všetci zdraví.

Obyvatelia boli informovaní prostredníctvom miestneho rozhlasu, letákmi s opatreniami hlavného hygienika a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, Krízového štábu Slovenskej republiky i Krízového štábu obce Budmerice. Opakovane vyzývali seniorov, aby sa zdržiavali doma. Okrem toho všetci intenzívne sledovali vývoj pandémie na Slovensku a vo svete v médiách. Štefánia Rampachová, vedúca Centra sociálnych služieb (CSS), informovala členov obecného krízového štábu o prísnych opatreniach na ochranu zdravia klientov a pracovníkov. Okrem iného aj zákazom návštev v CSS a prerušením služieb Denného stacionára.

Obec pred Veľkou nocou obstarala rukavice a respirátory FFP 2, ktoré zabezpečili vyše 95 % ochranu pred nakazením Covidom 19 pre najviac ohrozenou skupinou obyvateľov nad 65 rokov, aby boli chránení pri kontakte s príbuznými. Okrem toho zaobstarali rúška, ochranné kom-

binézy, hygienické aj dezinfekčné prostriedky. Krízový štáb rozhodol vytvoriť stálu „obecnú špajzu“ pre odkázané osoby v čase núdze. To sa aj uskutočnilo a „obecná špajza“ je plná základných potravín, ale aj drogérie a dezinfekčných prostriedkov. Poverené pracovníčky obce od začiatku udržiavali pravidelný telefonický kontakt s osamelými občanmi, ktorým zabezpečovali pomoc, nákupy potravín, liekov a podobne. Pre seniorov obec zabezpečila rúška, ktoré boli doručované priamo k nim aj s písomnou informáciou.

Základná a materská škola boli zatvorené, deti zo základnej školy sa ocitli na trojmesačnom pobyte doma, pričom mali vyučovanie v online režime. Za prísnych hygienických a organizačných opatrení sa poskytovali zdravotnícke a niektoré obchodné služby. Otvorené boli iba lekáreň, predajňa potravín, krmných zmesí, drogéria, pošta. Po viacerých etapách uvoľnení opatrení sa otvorili aj obchodné domy, môžu sa slúžiť bohoslužby a pod. K 20. júlu 2020 bolo na nový koronavírus COVID-19 na Slovensku nakazených 1 981, vyliečených 1538 a zomrelých 28 osôb.

Veľká vďaka patrí všetkým budmerickým pracovníkom, ktorí nepretržite poskytovali služby obyvateľom v zdravotníctve, na pošte, v obchodoch, členom krízového štábu, pracovníkom samosprávy, obecnému zastupiteľstvu, pracovníkom reštaurácií a pod. Poďakovanie patrí aj dobrovoľníkom, ale tiež všetkým, ktorí sa starajú o zdravie, bezpečnosť i ochranu obyvateľov a o chod našej krajiny, ale i každému jednotlivcovi za dodržiavanie opatrení, spolupatričnosť a pomoc, lebo na všetkých záležitosti, aby sme toto obdobie prekonali v zdraví. **(ak, foto OcÚ, ZŠ)**

V núdzi poznáš priateľa

Na výzvu Marty Baxovej z miestnej organizácie Charitas, obec Budmerice pomohla útulku pre ľudí bez domova a núdzným, o ktorých sa starajú Milosrdní bratia na čele s bratom Máriusom a sestry Matky Terezy z Bratislavy. Naši obyvatelia prispeli ušitými rúškami a hygienickými prostriedkami. Obec im poskytla potraviny, rúška, respirátory, ochranné kombinézy a hygienické aj dezinfekčné prostriedky. Brat Márius napísal: „Budmeričania sú dobrí ľudia – v tejto ťažkej dobe sa vedia podeliť s núdznými a poskytnúť im pomoc. Ďakujeme. Túto činnosť a pomoc ocenil aj riaditeľ Charity z Bratislavy.“

Obyvatelia nečakali, aby im niekto niečo priniesol, ale začali si pomáhať sami. Prvá začala šiť rúška **Vlasta Ferencáková**, ktorá ušila rúška pre klientov a pracovníkov CSS, zdravotníkov, ale aj pre iných. Pracovníčky OÚ v Budmericiach **Zdenka Hlavatá** a **Gabriela Somorovská** ušili vyše 800 rúšok. Oni spočiatku šili z vlastného materiálu, potom z metráže, ktorú zohnal starosta a z darovaných látok, ba aj z nových posteľných plachiet od obyvateľov. Tieto rúška potom rozdávali obyvateľom od 65 rokov a lekárom, lekárnikom i kupujúcim v potravinách. Podobne sa dostalo k Budmeričanom vyše 600 rúšok od

Oľgy Lukačovičovej. Ona ich šila zo svojich látok a jej syn **Róbert** venoval na rúška gumičky. **Zdenka Oškerová** ušila niekoľko rúšok pre obec na požiadanie starostu a ostatné pre verejnosť v celkovom počte do 400 rúšok, z ktorých väčšinu darovala. Šila najmä z vlastných a darovaných látok od našich obyvateľov. Rúška venovala tiež sestričkám chirurgického oddelenia nemocnice na bratislavských Kramároch. Potom sa tejto činnosti pre verejnosť venovali **Monika Matejíková**, ktorá ušila do 400 rúšok, ale aj **Darina Matúšková** i **Želmíra Šurinová** (do uzávierky sa nám počty ušitých rúšok nepodarilo zistiť). Najmladšou, pokiaľ

vieme, je žiačka ZŠ **Dianka Bočevová**, ktorá ušila rúška pre svoju rodinu. Okrem uvedených, šili pre svoje rodiny a priateľov aj susedov mnohí iní. Kupujúcim v potravinách obec poskytla rúška zdarma. Vo výdajnom okienku reštaurácie Kvak, či v záhradnom centre si mohli rúška zakúpiť. Medzi ľuďmi bolo viac spolupatričnosti, pomoci starším, aj bez toho, aby ich na to niekto vyzval. Seniori nad 65 rokov zbytočne nechodili von z domu, obmedzili aj návštevy, lebo najdôležitejším cieľom v súčasnosti je ochrana zdravia všetkých. Deti, mládež aj dospelí, nosili rúška na verejnosti a v budovách. Zmena nastala po 6. etape uvoľňovania, kedy rúška treba nosiť v obchodoch, lekárnach, v zdravotníckych zariadeniach, na úradoch, v dopravných prostriedkoch, ale vonku sa nosiť nemusia.

Ďakujeme. Aj vy ste svojou disciplínou a ochotou pomáhať si navzájom, prispeli k zvládnutiu pandémie na Slovensku aj v Budmericiach lepšie, než kdekoľvek inde vo svete.

(ak, foto autorka, rb, Márius)

Chlieb náš každodenný...

V čase pandémie nastali zmeny aj v našom stravovaní. Snažíme sa jesť zdravé potraviny, aby sme mali dobrú imunitu. Mnohí ľudia pracovali z domu, deti nechodili do školy a tak si rodiny – konečne bez zhonu – každý deň sadali k spoločnému stolu a čerstvo navarenému jedlu. A nielen to. Aj chlieb bol na ňom iný, doma upečený, voňavý, chrumkavý. Teraz si v Budmericiach pečieme chlieb, žemle, rožky aj vianočky, takmer v každom druhom dome. Ako je to možné? Na internete sú videá i recepty na rôzne druhy chlebov, rôzneho pečiva. No, nevyskúšaš to?

Ružena Molnárová robí chlieb bez hnetenia. Nedávno ho v Budmerickej izbičke učila piecť naše priateľky z Francúzska. **Lucia Haršányová** pečie rôzne kváskové chleby: pšenično-ražný, pšenično-ražný s makom, so zázvorom, zemiakový pšenično-ražný s kurkumou, zemiakový pšenično-ražný, hydratovaný, aj ražnú celozrnnú tehličku so semienkami. **Melánia Perová** pripravuje chlieb s pridaním slaninky.

A všetci, ktorých tu spomínam, sa dokázali o chlieb, ktorý potrebujeme každý deň, podeliť s ostatnými. Je úžasné, že máme okolo seba ľudí, ktorí takýmto krásnym spôsobom prejavujú svoju spolupatričnosť s ostatnými, pomáhajú blížnym a sú pre nás všetkých vzorom vysokej morálnej úrovne. V tejto ťažkej dobe sme sa niečo dobré naučili a je len na nás, aby sme si tieto staronové zvyky zachovali do ďalších dní a rokov. (ak, foto autorka, lh, vo)

Chlieb pečú aj naši muži, spomenieme aspoň niektorých. **Andrej Polák** už dlho pečie pre seba, rodinu a priateľov kváskový chlieb z rôznych, netradičných druhov múk – amarantovej, mandľovej, bezlepkovej, s rôznymi semienkami, paraorechmi aj inými. **Venantius Oscitý** pečie chlieb s vlašskými orechmi. Výborný chlieb podľa starodávneho receptu už dávno vypeká **Jozef Rášo**.

Musíme si pomáhať

Prežívame pravdepodobne najťažšie obdobie v živote našej generácie celosvetovo postihnutej pandémiou koronavírusu. Budmerice nie sú výnimka a preto sme požiadali nášho všeobecného lekára pre dospelých, MUDr. Eduarda Hrežu, aby nám povedal ako chrániť seba a ostatných spoluobčanov v konkrétnych podmienkach našej obce.

V prvom rade chcem oceniť úžasnú šikovnosť všetkých budmerických žien, ktoré rozbehli akciu „rúško“ ešte v období, keď ich nebolo možné zakúpiť v lekárňach. Zásluhou ich šikovných rúk sme sa stali v šití rúšok lokálnou veľmocou. V krátkom čase však, okrem hygienicko-preventívneho, začali plniť, ak sa to dá takto povedať, aj účel módny. Myslím, že o budmerických rúškach ešte bude svet počuť. Teraz už nemôže nikto povedať, že nieto rúšok, a nikoho bez rúška by sme v Budmericiach vidieť nemali. Stačí byť zodpovedný a ohľaduplný k sebe i spoluobčanom, pretože iba tak sa nám podarí túto neľahkú dobu prežiť v zdraví.

Nakupujeme disciplinovane

Do predajne potravín i ďalších chodia nielen naši občania, ale aj veľa iných nakupujúcich, ktorí nebývajú v obci. Túto skutočnosť musíme rešpektovať a prispôbiť jej všetky naše návyky. Samozrejmosťou sa musí stať rúško na tvári, no nemali by sme sa ani mimovoľne dotýkať tváre, už vôbec nie v blízkosti očí. Ak sledujeme spoločnú vec – ochranu zdravia, nechodme nakupovať ak sme chorí, v obchode nekašlime, na podobné prejavy ochorenia sme dnes všetci mimoriadne citliví. Snažme sa chrániť aj druhých, aby

sme ich nenakazili. Je správne a chvályhodné, ak dôchodcovia nakupovali potraviny vo vyhradenom čase, ktorý znížilo možnosť nechcenej nákazy na minimum. Nakupovanie v inom čase im už tento pocit bezpečia priniesť nemohlo. Najrozumnejšie je čo najmenej sa vystavovať riziku.

Príkladná ochrana

Oceňujem, že boli včas zakázané akékoľvek návštevy v Centre sociálnych služieb, čo znižuje možnosť nechcenej prenosu infekcie na klientov. Zvlášť teraz, keď sa dozvedáme o šírení infekcie medzi klientmi podobného zariadenia v našom okresnom meste. Tu je trvalo potrebná najvyššia obozretnosť zo strany personálu CSS, ktorá spočíva v chránení seba a samozrejme klientov, ktorí patria medzi najviac ohrozených ochorením Covid-19. Striktный zákaz návštev je preto plne oprávnený. Pracovníčky zariadenia dodržiavajú všetky potrebné postupy vrátane pravidelného umývania rúk, následnej dezinfekcie gélom, nosenia rúška, ktoré musí byť čisté, vyprané a vyžehlené. Preto v zásobe musí byť viacero rúšok. To, že máme situáciu stále pod kontrolou znamená, že to zamestnanci CSS Budmerice robia dobre.

MUDr. Eduard Hrežo

Pod'akovanie srdiečkom

Zdravotníci v ambulanciách a nemocniciach, lekárnici v lekárňach, opatrovatelky v domoch sociálnych služieb, terénne opatrovatelky, poštári, predavači, šoféri a mnohí iní, aj na Slovensku sú v prvej línii boja za našu záchranu. Nasadzujú svoje zdravie a životy, pritom majú tiež svojich starých rodičov aj svoje rodiny. Patrí im naša obrovská vďaka. Svoju úctu a poďakovanie im v Budmericiach niektorí vyjadrili tým, že umiestnili do okna symbolické srdiečko. Mohol tak urobiť každý, kto chcel oceniť obetavosť mnohých pracovníkov aj dobrovoľníkov. SRDIEČKO v okne, symbolické ĎAKUJEME, určite potešilo všetkých, keď sa vracali domov unavení z práce.

(ak)

Učili sme sa všetci – učitelia, rodičia aj starí rodičia

Koronavírus zaskočil celý svet, ale všetci sme museli nájsť spôsob ako pokračovať vo svojej začatej práci. Učitelia, žiaci práve vykročili do druhého polroku školského roka. Vzhľadom k aktuálnej situácii zriaďovateľ ZŠ s MŠ v Budmericiach vydal zriaďovateľské voľno už 10. marca 2020.

Nič netušiaci sme zo dňa na deň opustili svoje plné stoly, žiaci lavice a naše voľno sa preklenulo k dodržiavaniu nariadenia vlády o uzatvorení škôl až do odvolania. Vyhrnuli sme si rukávy, a nielen my, ale aj rodičia a starí rodičia. Učenie na doma sme rozbehli v rámci rôznych možností s využitím mobilných operácií, a to Zoom, Skype, WhatsApp, Messenger. Zo začiatku sme sa stretali s viacerými problémami technického charakteru u žiakov aj učiteľov. Postupne sme rozbehli online vyučovanie podľa individuálnych možností žiakov, prebiehali online hodiny, na ktorých sa preberalo nové učivo alebo sa upevňovali už nadobudnuté poznatky a vedomosti. Učenie na doma prebiehalo podľa platného rozvrhu jednotlivých tried. Učitelia sa snažili rozvrhovať a pripravovať učivo do tabuliek, nie vždy to bolo jednoduché. Veď niektorí rodičia naďalej pracovali, pre niektorých sa zdalo množstvo učiva veľa, niektorým málo. Všetko sme koordinovali telefonickým a mailovým kontaktovaním, čo zaberalo nesmierne veľa času, ale postupne sme naskočili na

uspokojivý systém. Deti zároveň vypracovávali dištančné úlohy, ktoré si následne vyučujúci po kontrole a konzultácii so žiakom uložil do svojich pripravených súborov. Počas učenia na doma mal každý učiteľ spätnú väzbu, ale nie všetci hneď pochopili, že nemajú prázdniny. Po založení a odvzdelávaní učiteľov, žiakov a rodičov škola začala jednotne pracovať cez MS Teams, ktorý ponúkol široké možnosti zjednotenia sa a zjednodušenia práce. Treba povedať, že všetci – učitelia, žiaci, rodičia túto neočakávanú situáciu zvládli na výbornú. Mnohí učitelia vynaložili nesmierne úsilie aj s takými vecami ako bolo riešenie technického zariadenia pre žiakov, každú hodinu si pripravovali rôzne prezentácie, linky cez dostupné učebné portály... Rodičia oprášili svoje vedomosti a mnohí aj výchovné metódy a žiaci sa neskutočne pobrali cestou samostatnosti. Myslím, že všetci sme mýľovými krokmi postúpili v informaticko-technických zručnostiach. Na záver musím všetkým poďakovať za snahu a trpezlivosť. Spoločnými silami sme to zvládli!

Ingrid Turčinová, foto zš

Korona očami detí

Deti rovnako, ba ešte citlivejšie vnímajú, ako sa za uplynulé mesiace zmenil náš život. Strach a opatrnosť z málo poznaného vírusu, ale aj disciplína, s akou sme sa uzavreli vo svojich domovoch, ovplyvnili našu každodennosť.

Nad tým, čo nám táto zmena priniesla a čo vzala, sa už iste zamyslel každý z nás. Pozitíva a negatíva reality, ktorú aktuálne žijeme, zhodnotila naša osemročná dcéra takto:

„Najviac sa mi páči, že nemusím ráno vstávať. Nemusím ísť do školy a môžem sa učiť doma. Keď som unavená, idem sa pohrať alebo sa vybehať na dvore. Potom sa vrátim k úlohám.

Je super, že môžem obedovať doma. Vždy večer sa dohodneme, čo bude na druhý deň na raňajky aj na obed. Tiež som rada, že k nám nechodia stále nejaké návštevy.

Keď sme takto doma, mám oveľa viac času byť so svojimi obľúbenými zvieratkami v záhrade a aj so svojou malou sestrou. Nikam sa nemusíme tak ponáhľať. Ani do kostola. Omše v obývačke sú pohodlnejšie a počúva ich aj tatinko.

Všimla som si, že ulice sú kludnejšie a zdá sa mi, že lesy zelenšie.

A čo mi najviac vadí? Tie hrozné rúška. Hnevá ma, že nemôžem chodiť do školy a byť s kamarátkami. Museli sme presunúť všetky oslavy, aj moju narodeninovú. Chýbajú mi objatia s mojimi babkami a dedkami. Zlé je, že sme stále doma. Potom si lezieme na nervy a viac sa hádame.

Oveľa viac ako normálne máme všetci v rukách telefóny. Nepáči sa mi, že nemôžeme chodiť na ihrisko a hrať sa v parku pri kaštieli.“

Nuž tvrdenie, že všetko zlé je na niečo dobré, prestáva byť frázou. Čo sme si uvedomili, zistili, všimli, naučili sa alebo začali si viac vážiť počas týchto dní? Vypracovať vlastný zoznam plusov a mínusov by nám mohlo pomôcť zmeniť samých seba a spôsob, ako žijeme.

Prajem nám všetkým, aby pozitíva vysoko prevýšili to negatívne, čo v súčasnosti prežívame.

(zch + dcéra Miriam, foto zch, ak)

Poštová doručovateľka Erika Moravčíková spolu s kolegynami počas prísnych opatrení si vzorne plnili povinnosti

Pandémia

Ustatá skonáva zem na dôchodku.

*Stíšenie, pokoj, ba i smrť,
zakúša v nemom smútku.*

Modlitebne do rodín zvolal Pán.

*Vznáša slová veleby, pradávnu túžbu
detí po nebi.*

*Podaj ruku sestra bratovi,
lásky srdcia otvorí
a raj sa vráti k nám.*

Milada Marušincová

Spoločné úsilie zabralo - všetci sme zdraví

V čase pandémie sa zmenil život všetkých obyvateľov, a teda aj klientov a pracovníkov Centra sociálnych služieb v Budmericiach. Všetci dodržiavajú zvýšené nároky na hygienu a dezinfekciu. Nosia rúška, zamestnanci aj klienti si dvakrát denne merajú teplotu.

Opatrenia na zamedzenie šírenia pandémie sa začali uvoľňovať od 15. 6., do 31. 8. sa možno všetky zrušia. Bol zrušený denný stacionár, ale už sa prijímajú noví klienti. Vedúca zariadenia **Štefánia Rampachová** mala zo začiatku mimoriadnej situácie a počas núdzového stavu naj-

väčšie problémy so zabezpečením osobných ochranných prostriedkov. Pomohla jej nadácia „Kto pomôže Slovensku“, ktorá odporučila dodávateľov rúšok. Riaditeľka Domova seniorov Karolína z Cífera jej spočiatku vypomohla poskytnutím dezinfekčného prostriedku. Najviac pomohol starosta obce **Jozef Savkuliak**, lebo kúpil respirátory zo Slovenska, a tiež rúška, ochranné odevy a dezinfekčné prostriedky, čo nebolo vôbec jednoduché. Vedúca CSS prísne dbá, aby klienti aj personál dodržiavali prijaté opatrenia. Prebehlo aj **testovanie všetkých pracovníkov a klientov centra** s potešujúci **výsledkom – všetci sú negatívni**. Zariadenie bolo uzavreté pre návštevy, no od 3. 6. sa uvoľnili opatrenia a rodinní príbuzní môžu navštíviť klientov v exteriéri. Najviac však môžu v tom istom čase prebiehať 3 návštevy, na rôznych miestach a za prísnych hygienických opatrení. Kolektív pracovníkov sa v týchto neľahkých časoch usiluje najmä o zachovanie dobrej psychi-

kej pohody klientov. Cez víkendy, keď klientov nemohli navštevovať príbuzní, pracovníci im napiekli koláče z cesta, ktoré si klienti vlastnoručne pripravili. Dôležité je vydržať a najmä, nech sú všetci zdraví! **(ak, foto CSS)**

Členovia degustačných komisií

Vínečko biele, vínečko rudé...

„Nepijeme preto, aby sme upadli, ale preto, aby sme sa povzniesli“. (Perzské príslovie)

Takto spievali na oslavu tohto lahodného moku už naši dávni predkovia a my, ich nasledovníci, v tomto duchu aj v praxi pokračujeme. Veď budmerické vinohradníctvo bolo dobre známe už v 16. storočí a napriek rôznym pohromám mu v Malokarpatskej vinárskej oblasti doteraz patrí dôstojné miesto. Svedčia o tom ocenenia našich vinárov, ktoré získali na mnohých dôležitých prezentáciách a výstavách. V tomto roku sa predstavili širokým sortimentom odrodových vín už vo februári, na 23. ročníku vinárskej výstavy premenovanej na FAJNKOŠT 2020. Zúčastnilo sa jej 136 vystavovateľov z obce i širokého okolia, degustačná komisia hodnotila 462 vzoriek hroznových a ovocných vín. Potešilo nás, že medzi najlepšími – šampiónmi výstavy – boli aj zástupcovia troch rodinných vinárstiev z Budmeríc.

Najvyššie hodnotené biele víno z Budmeríc bolo Veltlínske zelené, ročník 2019, AOV Matej Šatura.

Najvyššie hodnotené červené víno z Budmeríc bolo Cabernet Sauvignon, ročník 2017 rodina Čambálová.

Cenu „Poctivý škrabák budmerický“ za rok 2019 získal Štefan Jarábek.

Naši vinári zo Spolku vinárov a fajnkošterov nechýbali ani na 20. ročníku najobľúbenejšieho podujatia, na Malokarpatskej vínnej ceste, v novembri 2019. Sedem členov Spolku vo svojich pivniciach ponúkalo v rámci dvojdných **Dní otvorených pivníc** mladé aj staršie ročníky vín, ktoré zaujali nielen kvalitou, ale aj typickými budmerickými etiketami na fľašiach, ktoré vtipne vyjadrovali vzťah

k lokalite, odkiaľ víno pochádza. Zaslúžene im patrí poďakovanie za udržiavanie vinárskych tradícií, aj za skvelú propagáciu obce. Tiež seniorkám a matičiarkam za bohatú ponuku koláčov.

Historickým predchodcom Spolku vinárov a fajnkošterov bolo prvé spoločné stretnutie budmerických vinohradníkov a vinárov v nadväznosti na prvú výstavu vín v roku 1994, ktorá sa konala pod názvom *Aké si budmerické víno*. O rok na to bol založený Spolok vinárov a fajnkošterov Budmerice. Prvá ofici-

álna Budmerická výstava vín sa konala v roku 1998 a Komisiu hodnotiteľov viedol prof. Fedor Malík, ktorý je krstným otcom spolku a tiež dobrým priateľom a otcom budmerických vinárov. Dodnes býva predsedom hodnotiteľských komisií, krstí mladé vína a odovzdáva ocenenia spolu s predsedom Spolku Štefanom Čambalom a starostom obce Jozefom Savkuliakom. V súčasnosti má Spolok 12 členov, ktorí hospodária vo viniciach s výmerou od desiatich árov do dvoch hektárov. V katastri máme takmer 35 ha viníc. **(mb, foto autor, ek)**

Okienko do vinohradníckej minulosti

Aspoň krátkou spomienkou sa vráťme o niekoľko desiatok rokov, do minulého storočia. V roku 1934 bolo v Budmericiach registrovaných 59 vinohradníkov s výmerou 17 k.j. (katastrálnych jutár) vinohradov (9,78 ha). Plocha prvokoreňov z toho zaberala 14 k.j. (8,06 ha) a plocha ameríkánov 3 k.j. (1,73 ha). Na jednom hektári sa urodilo takmer 70 q hrozna, z toho 60 % bieleho a 40 % červeného.

Podľa priznania podaného k vymeraniu štátnej nápojovej dávky, 43 pestovateľov vyprodukovalo 175, 67 hl vína. Potravné družstvo „vyšenkovalo“ 4 156 litrov vína v cene 8 Kč za liter, a štamgasti v ďalších dvoch hostincoch vypili 4 250 l vína. Bežný podomový predaj vína sa pohyboval v cene 3 – 4 Kč za liter.

Pokiaľ úroda hrozna z vinohradu sa premenila na víno, bolo potrebné veľa tvrdej práce a peňazí. Náklady na založenie 1 ha vinice s rigolovaním pôdy dosahovali 5 560 Kč a spolu s nákupom 5 600 štepov v sume 2 919

Kč vyšli na 8 479 Kč. Pri okopávaní a ošetrovaní jeden robotník dostal mzdu 20 Kč za deň, a k tomu 1,5 l vína. Štátna daň nápojová bola 1,60 Kčs za liter a obecná dávka z nápojov 0,10 Kč za liter.

Ceny pozemkov boli podľa lokalít rozdielne, v rozpätí 1 400 – 8 700 Kč za hektár. Najdrahšie boli v choťárnej lokalite Chríb – hektár nevysadenej parcely stál 2 100 Kč, pri vysadenej stúpla cena až na 8 700 Kč.

(mb)

Zdroj: Pamätná kniha obce Budmerice

Fašiangy – dni veselosti a šibalstiev

V Budmericiach patrí fašiangovanie k najdlhšie zachovávaným zvykom. „Na fašangi chodzá „maškari“,“ tak sa hovorí v tunajšom nárečí. Tých, ktorí sa starali o zachovanie tohto zvyku, bolo viac. Anna Belicová (od r. 1963) šila „maškarám“ oblečenie, u nej sa po mnohé roky obliekali, aj ich pohostila pred obchôdzkou. Syn František hrával na harmonike a jeho bratia Alojz i Vincent chodili za „maškari“.

V dávnej dobe fašiangové obchôdzky organizoval Štefan Olša, donedávna to robil jeho vnuk Marcel, pred ním sa činili Štibrányovci so Salayovcami a Bangovcami, potom Peter Turinič a Ladislav Oškera mladší. V istom období sa im o kostýmy starala aj Helenka Baxová. Za „maškari“ chodili iba chlapci – branci, ktorí boli odvedení na vojnu, a muži. Od tých čias po dnešok ich bolo neúrekom. Niektorí muži v sprievode zastávali ženské role. Celú obchôdzku najprv absolvovali pešo, ale neskôr ich Ladislav Oškera starší a jeho syn Ladislav, ako aj Silvester Stankovič, vozili na koči, neskôr aj na vyzdobenom voze ťahanom koňmi v krásnych postrojoch. Počas fašiangov boli všetci veselí, hlavne deti sa tešili na „maškari“. V minulosti chodili na fašiangovú obchôdzku „kováč“, čo „podkúval dzifčence a ženički“. Kladivkom im poklopal po podrážkach, alebo zatĺkol i malý klinček. Niekedy zo žartu zabil kliniec do drevenej brány tak, že domáci mali čo robiť, aby sa dostali von z domu. Ďalšími postavami boli „cigánka s dzeckom a kočárom“, pýtala si šišky, niečo na pitie a peniažky pre dieťa, „cigáni s brezovíma metlákmi“ zas naháňali deti. „Holíč“ niekedy nosil šabľu (na slaninu a klobásy), holil drevenou britvou a býval aj „pokladníkom“. Sem-tam pomazával

popolom tých, čo boli okolo, aby mysleli aj na pokánie, nielen na zábavu. „Kominár“ začierňoval sadzami tváre detí i všetkých, ktorých stretol. Mali aj dômyselnú, starodávnu masku – „babku s pánom v koši“. Vyzeralo to, ako keby babka niesla pána v koši, ale v skutočnosti, to bolo naopak. Najprv počas obchôdzky hrávala budmerická hudba: Laceno Šípoš a František Gajdy. Neskôr nechýbali harmonikári alebo heligonkári: František Otočka, Jaroslav Štvrtecký, František Belica, Maroš Oscitý, Ján Šebo, Oľga Pretóryová st., František Sasko a Ján Rašík. Okrem nich na bubon hral Ján Matúšek. Hrávali aj na ozembuch, ktorý mal podobu „pána s dlhíma nohama“ s činelkami nad hlavou. Na gitare a vlastnoručne zhotovenom ozembuchu vyhrával i Artúr Pretóry. K veselej fašiangovej nálade prispeli aj hudobníci z budmerickej kapely „Jano“. Keď v minulosti prišli „maškari“ do stredu dediny, v „šenkú“ ich čakal krčmár s prichystaným prípitkom. Potom si „fašiangovníci“ išli domov trochu odpočinúť. Večer robili zábavu, ktorú zaplatili vyzbieranými peniazmi a ešte tam spoločne zjedli darované šišky a vypili víno.

(ak, foto archív F. Belicu)

Ked' pytačky, tak na fašiangy

V dvadsiatych rokoch minulého storočia na fašiangy chodievali cezpoľní do Budmeríc na pytačky. No tunajší takúto obyčaj nazývali „*prepíjaní*“. V tom čase bývalo veľa snehu, a tak sa všetko začalo tým, že zapriahli kone, postroje im ozdobili roľníckami a zvončekmi. Na sane upevnili tyč ozdobenú rozmarínom, na ktorú uviazali biely vyšívaný ručník ako zástavu. Na vrchol tyče nastokli veľké jablčko. Takto sa pytač vybral so svojimi rodičmi, prípadne „*šikovníkom*“, za nevestou a jej rodičmi. Tých budúci zať popýtal o ruku budúcej nevesty. Keď mu ju rodičia prisľúbili, mladí si vymenili dary a snúbenec dal snúbenici prsteň. Napokon si pripili vínom alebo slivovicou a všetkých pohostili. Zjednávali aj podrobnosti o vene, kde budú mladí bývať, kde bude svadba, čo pripraví na svadobnú hostinu, akú hudbu zavolajú a podobne. Účastníci pytačiek následne oznamovali dohodnutú svadbu tak, že sa po celej dedine prevádzali na saniach za zvonenia roľníčiek i zvončekov. „*Idú s ručníkom, bude svadba,*“ znelo Budmericami.

(ak) Zdroj: Irma Sokolovičová

Budmerická fašiangová obchôdzka v súčasnosti

Z ďaleka sa ozýva heligónka a bubon, výskajúc prichádzajú fašiangovníci. Ako je zvykom, zastavia pri každom obývanom dome. Aké „maškari“ chodia tentokrát? V sprievode vidno tie tradičné, ale aj iné. Je tu heligonkár, bubeník, cigánka s dzeckom, holič a pokladník v jednom, muži s brezovými metlami aj krásna maska – babka s pánom v koši.

Za hudobníkov je tu heligonkár Milan Backo a bubeník Matej Haršány. Nová doba priniesla aj nové postavy: nevestu, púpavu, železničiara, muža v uniforme s modrými vlasmi a podobne. Čo bolo kedysi nevídané, dnes vidno v sprievode okrem mužov aj ženy. Kostýmy im poskytli z budmerického divadla, no niektorí si svoje kostýmy pripravili sami. Zachovať tradície alebo smerovať ku karnevalu? Všimnime si pritom ochotu týchto sedemnástich činovníkov, ktorí pripravili a zrealizovali fašiangovú tradíciu s novými prvkami a teda „v duchu doby“, a obetovali svoj čas pre nás všetkých. Keď niekoho z nich na dlhej obchôdzke rozboleli nohy, mohol sa na chvíľu odviešť na pomaly idúcom, vyzdobenom traktore, ktorý viedol Marek Uváček. „*Maškari*“ dostávali za fašiangovú obchôdzku od Budmeričanov peniaze, víno na zdravie, ale aj klobásky či slaninku, ktoré „*babka s pánom v koši*“ niesla napichnuté na palici. Okoloidúce autá zastavovali, aby prispeli „*maškarám*“. „*Keby sme ostali v Bratislave toto nezažijeme, len si tento zvyk zachovajte!*“ Takto podporil fašiangovníkov jeden z vodičov. V roku 2020 sa, žiaľ, takáto obchôdzka nekonala. Len na konci fašiangov potešilo Budmeričanov Pochovávanie basy (po novom) v kultúrnom dome. Po tejto udalosti prišla Popolcová streda a začalo obdobie pôstu.

(ak, foto autorka)

Pochovávanie basy v duchu doby

Ako sa už stalo dobrým zvykom, aj minulý rok deň pred Popolcovou stredou sme my, budmerickí divadelníci, spolu s členkami Jednoty dôchodcov v Budmericiach pochovali basu, tentoraz však formou muzikálu a s hudbou skupiny Queen. A keďže táto inovatívna podoba ukončenia fašiangového obdobia mala u divákov veľmi priaznivý ohlas, aj tento rok sme pre vás pripravili niečo nové. Basu sme pochovali v štýle country legendy Bukasový masív.

Marcel Olša, foto (ek)

Basa na márach aj v roku 2020

V roku 2020 sme pochovali basu spolu s Bukasovým masívom. Dej celého pochovávania prebiehal pri tónoch najväčších country hitov tejto kapely, ktorá hrala naživo. Basu odprevadili do kráľovstva nebeského s pesničkou *Lítam s táčkama* alebo keď basa navštívila zubára, tak zaznelo *Keď ťa zub bolí...*

(mo, foto ek)

2/2019 - 1/2020

19

Stále živé priateľstvá

Od nadviazania družobných vzťahov medzi Budmericami a rumunským mestom Nadlak, pričom išlo o vôbec prvú dohodu o cezhraničnej spolupráci slovenskej obce s rumunsko-slovenským mestom, už uplynulo celé štvrtstoročie. Na doteraz výborných družobných vzťahoch so Slovákami v Nadlaku sa významným spôsobom podieľajú aj naši matičiari. Preto priatelia z Nadlaku pri návšteve Budmeríc nikdy neobídu Budmerickú izbičku, čo urobili aj nadlackí divadelníci, keď k nám zavítali minulý rok.

Prezreli si v nej zbierku historických artefaktov a ochutnali chýrne budmerické koláče, ktoré im upiekli matičiarky. Potom odišli na cintorín, kde na symbolickom mieste položili veniec z Nadlaku, aby tak prejavili úctu všetkým Slovákom, ktorých vietor osudu odviaľ z rodnej zeme.

Večer sme sa tešili z ich predvedenia slovenskej klasiky na javisku kultúrneho domu. Dlhoročná obetavá organizátorka a režisérka Divadla Nádej profesorka Ele-

na Kmeťová sa po viacerých inscenáciách hier slovenských autorov znova vrátila k Jozefovi Hollému a jeho Kubovi. Predstavenie zaujalo vtipným naranžovaním aj nezvyčajným obsadením, keďže niektoré mužské úlohy hrali dievčatá a ženské zasa chlapi. Všetci

Naši hostia nám ponúkli koláče z tradičných receptov rumunských Slovákov

účinkujúci hrali veľmi presvedčivo, lebo až v závere vystúpenia, pri predstavovaní jednotlivých hercov, diváci zistili, kto vlastne bol pod maskou ženy či muža. Tak ako pri oboch vystúpeniach tohto divadelného súboru v Bratislave, aj v Budmericiach diváci hercov odmenili dlhým potleskom. Zlatým klincom bola scénka svadobného obradu s hudobným sprievodom dychovej hudby Nadlačanka. Aj táto návšteva mladých ľudí z Rumunska potvrdila, že slovenská reč v Rumunsku žije a s Budmeričanmi ich naďalej spájajú srdečné osobné vzťahy.

(mb, foto autor)

Kvetná nedeľa v znamení tvorivosti

Kvetná nedeľa sa slávi na pamiatku dňa, keď Ježiš Kristus za jasotu davu vstúpil do Jeruzalema. V Rímskokatolíckej cirkvi sa tento deň, ktorým začína Veľký týždeň so slávením Veľkej noci, volá Nedeľa utrpenia Pána. Na Kvetnú nedeľu pán farár posväť veriacim bahniatka. Bývalo zvykom dať ich pod hradu, aby bol dom chránený pred bleskom.

V Budmerickej izbičke každoročne pripravujú na Kvetnú nedeľu kultúrne podujatie zamerané na starodávne zvyky a spolu s ním aj tvorivé dielne. V minulom roku si návštevníci pozreli veľkonočnú výstavu, kde okrem tradičných kraslíc oboznámili sa tiež s netradičnými nápadi. Deti v tvorivej dielni vyrábali „rozkvitnuté“ konáriky, ktoré ozdobili kvetmi z pukancov, ale aj ovečky a kvety z papiera. Okrem domácich návštevníkov sem opäť zavítali aj ich priatelia, rodiny francúzskych občanov žijúcich na Slovensku z Francúzskej asociácie z Bratislavy, a ich príbuzní z Austrálie. Všetci sa dobre cítili, jazykové bariéry zdolali malí prekladatelia.

(ak, foto autorka)

Máj, lásky čas...

Patria k nemu rozkvitnuté stromy šíriace opojnú vôňu a večerný spev slávikov.

Podľa tradície mal 1. mája mládenec alebo muž pobožkať ženu pod rozkvitnutým stromom. V noci pred 1. májom bolo pred domami, kde mali dievčatá na vydaj, počuť vravu, ozývali sa aj zvuky krompáča pri hĺbení jamy pre osadenie mája – vysokej borovice očistenej od kôry, ovenčenej stužkami alebo vencom. Nebolo to jednoduché. Chlapci občas pri jeho stavaní zvalili plot, no našťastie to vždy skončilo dobre. Ráno sa chodilo pozeráť, ktorej dievčine postavili máj a od koho ho dostala. V tomto storočí sa od zvyku stavať dievčatám máje upustilo.

Máj – vysoká borovica s farebnými stužkami, vencom, niekedy s fľašou alebo slovenskou zástavou, stávala na námestí. A bývala aj veselica. Tento rok však bolo všetko ináč. Zhromaždenie osôb zakázali pre zamedzenie šírenia koronavírusu, no na konci apríla dve neznáme osoby pripravili Budmeričanom príjemné prekvapenie. Pod rúškom noci ovenčili stužkami všetky stromčeky na námestí, takže ráno tam stáli májiky v pestrých farbách všetkým pre radosť. Ďakujeme!

(ak, foto autorka)

Deň matiek netradične

V tento deň kultúrny dom zvyčajne praská vo švíkoch. Stretávajú sa v ňom mamy aj staré mamy so svojimi deťmi a vnúčatami, ktoré z úcty k nim vystupujú v kultúrnom programe, čo nacvičili so svojimi pedagógmi. Vždy sa im prihovori starosta obce a na rozlúčku dostanú pekné kvety.

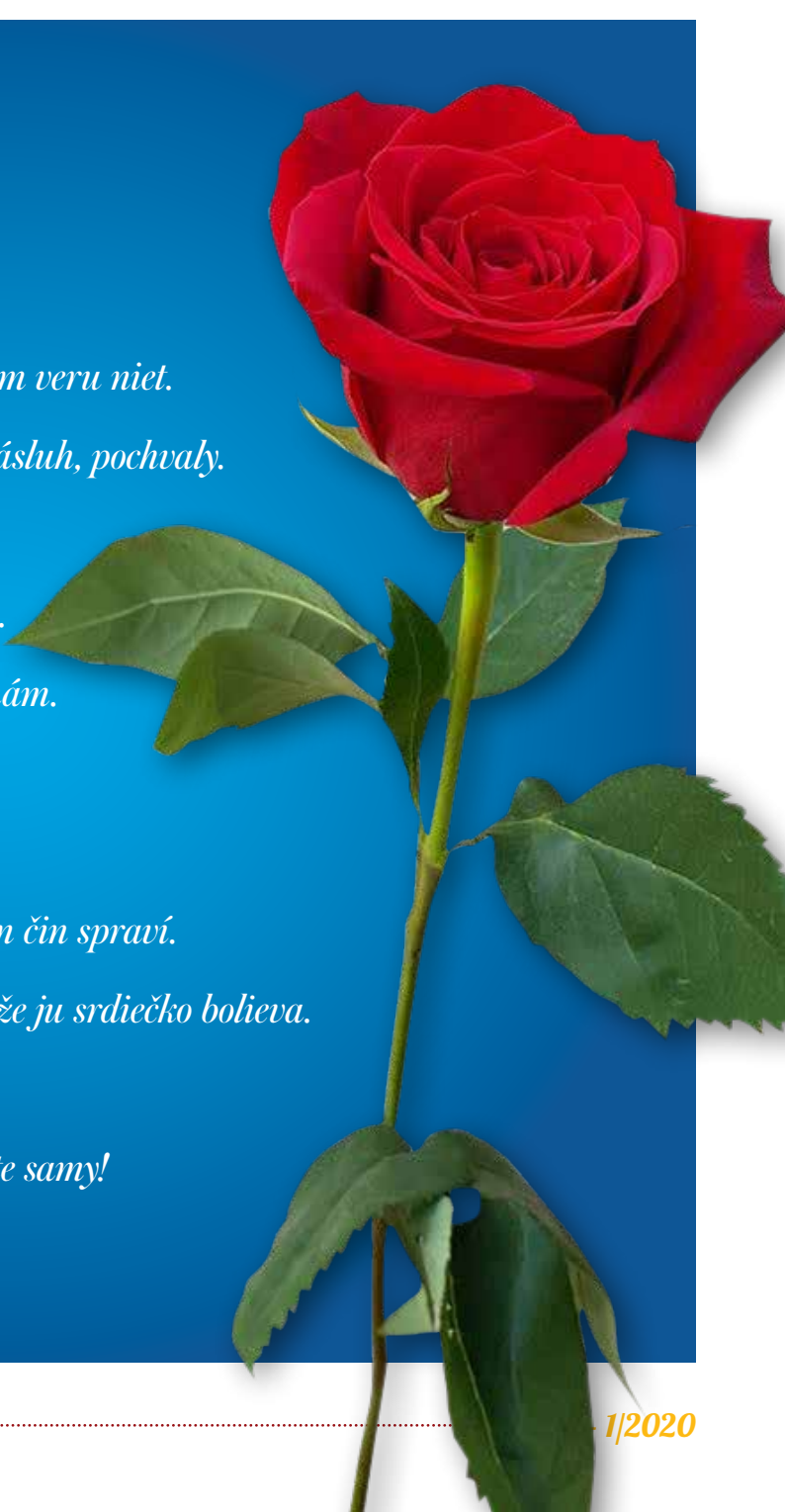
Tentoraz sa však oslava Dňa matiek nekonala. Bola pandémia a najdôležitejšie bolo chrániť zdravie všetkých. A predsa sa našiel spôsob, ako sa našim mamám a starým mamám prihovoriť. V miestnom rozhlase im zaznela pieseň a po nej im poslankyňa obecného zastupiteľstva Petra Haviarová zablahoželala. Pripomenula, čo všetko robia pre svoje rodiny, že v tomto čase museli byť, okrem iného, aj učiteľkami, lebo deti nechodili do školy, ale učili sa doma. Žiadala, aby im ostatní pomohli, zastúpili ich aspoň v niektorej z ich mnohých povinností. Následne znela hudba a oslávenkyne v duchu ďakovali za vyslovené slová.

(ak)

Mama

*Keď aj krížom-krážom schodíš svet,
vzácniejšieho človeka pre Teba, než mama, tam veru niet.
Nie, ona stále nechváli, načo by aj boli, bez zásluh, pochvaly.
Úprimné srdce má, ublížiť Ti nechce,
naznačí správny smer, no priblížiť ho nechce.
Musíš ho nájsť len sám, to múdrosť našich mám.
Keď padneš, vstaň, a hlavu hore, porad' si!
Musíš všetko vyriešiť, a nezúfať si!
Tak sa aj stane. Potom praví: - Také niečo, len čin spraví.
S tebou sa teší i usmieva, neprezradí deťom, že ju srdiečko bolieva.
Tak veľa lásky dáva, či ju aj dostáva?
Vážte si teraz vaše mamy, nie až vtedy, keď ste samy!*

(ak)

Parkom zneli aj „Pesničky o Budmericách“

Divadelný festival Kasiopeafest už dávno patrí medzi popredné umelecké podujatia v Bratislavskom kraji. Pozvanie na jeho siedmy ročník prijalo 16 divadelných a iných umeleckých súborov z Veľkých Levár, Drahoviec, Bratislavy, Lozorna, Ľubele, Partizánskej Ľupče, Modry a z Cífera. Okrem divadelných vystúpení festival obohatili aj hudobné kapely Kubo a Miro, Slniečko, Polemic a Na Dorotyném.

Repliky divadelných hier sa v areáli historického kaštieľa ozývali do neskorých nočných hodín. Na svoje si prišiel aj detský divák, ktorý sa zabavil i poučil na veľmi lenivom Janovi aj statočných zvieratkách, alebo sa vyšantil na nafukovacom hrade. Na tých väčších čakal muzikál s krásnymi piesňami od Lucky Bilej, situačná komédia z Liptova, príbeh o ideálnom mužovi a ideálnej žene, politická satira, nezvyčajné pytačky, stand-up comedy, ale aj bufet u Felina či veselé paničky cíferské.

Divadelné predstavenia dopĺňali okrem workshopov aj hudobné skupiny. Veľmi príjemným objavom bola budmerická skupina Kubo a Miro, ktorá sa neskôr nazvala Hrobček. Vysvetlili, že hrajú po česky preto, aby oslovili viac poslucháčov. Nasledovalo Píščanské Slniečko, ktoré ľudí očarilo svojimi humornými textami a írečitým nárečím. V sobotu hral Polemic, ktorý svojou srdečnosťou potešil a skvelou hubou roztancoval celú Lindavu. Na koniec celého festu zahrála skupina Na Dorotyném, ktorí spievajú vlastné a jedinečné „Pesničky o Budmericách“.

OZ Kasiopea momentálne pracuje na organizácii ôsmeho ročníka Kasiopeafestu, ktorý by sa mal konať po skončení krízy v súvislosti s koronavírusom.

Marcel Oľa, foto autor

Pestrá paleta chutí

V roku 2019 sa už po siedmykrát na Budmerickej fazuľovici v areáli parku pri kaštieli stretlo 26 tímov, aby presvedčili porotu a verejnosť o kvalite navarenej fazuľovej polievky. Počasie podujatiu opäť prialo, a tak si návštevníci mohli pochutnať nielen na fazuľovici, ale vychutnali si aj sprievodný kultúrny program. Predstavili sa im deti zo Základnej školy s materskou školou Budmerice ako tanečníci. Španielske tance a krásne šaty predviedol umelecký súbor Andalucia.

K dobrej nálade prispela aj hudobná skupina Mafia Corner, ktorá svoje skladby, inšpirované prvkami folklóru, prepájala s humorom a interaktívnymi vstupmi. Súčasťou podujatia bolo opäť finále súťaže Malokarpatský slávik 2019. Návštevníci si tak užili krásny slnečný deň plný dobrej hudby a kvalitného spevu.

Fazuľové polievky rôznych príchuťí hodnotila odborná porota i verejnosť. Prvé miesto získal tím PAT A MAT, 2. miesto obsadil PETO TEAM, 3. miesto HU – HU TEAM.

V kategórii HLAS ĽUDU návštevníci hlasovacími lístkami hodnotili svojich favoritov. V hlasovaní najlepšie obstál tím ŠKÔLKÁRKY a za najchutnejšiu navarenú fazuľovú polievku sa stali jednoznačnými víťazkami.

Okrem košтовania fazuľových polievok sa návštevníci počas celého podujatia zapájali do rôznych aktivít. Svoju

tvorivosť dokazovali pri modelovaní z hliny, vytáčaní nádob na kruhu za dozoru keramikára, pri maľovaní na hodváb. Mohli sa tiež zúčastniť na rôznych kreatívnych workshopoch pod vedením animátorov. Celý kolorit podujatia dotvárali okolité stánky s pestrým výberom remeselníckych výrobkov, dobrôt a tiež stánky s prezentáciou a predajom vín miestnych a regionálnych vinárov.

O kvalite podujatia a spokojnosti návštevníkov svedčí i návštevnosť. Tak ako v minulých rokoch, aj teraz bola vysoká, cez 2 500 návštevníkov z okolitých miest a obcí. Tešia nás aj pozitívne ohlasy zúčastnených tímov a účastníkov podujatia. Finančné prostriedky z dotácie v rámci Bratislavskej dotačnej schémy v sume 2 200 € sa využili na úhradu autorských honorárov pre účinkujúcich v kultúrnom programe.

(ph, foto autorka, mb, ek, as)

Už teraz sa tešíme, keď sa znovu stretneme a spolu si vychutnáme nefalšovanú atmosféru tohto tradičného gastronomického podujatia!

Vôňu fazuľovice sprevádzajú rezké pesničky...

V posledných rokoch sa návštevníci Budmerickej fazuľovice rovnako tešia nielen na chutné produkty súťažných družstiev, ale aj na vystúpenia nádejných mladých spevákov v galaprograme finálneho kola súťaže amatérskych spevákov populárnej piesne s názvom MALOKARPATSKÝ SLÁVIK. Túto súťaž organizuje Bratislavský samosprávny kraj a Malokarpatské osvetové stredisko v Modre v štyroch vekových kategóriách. Piata je určená spevákom s vlastnou tvorbou, bez vekového obmedzenia.

V roku 2019, víťazka II. kategórie **Margaréta Ondrejková**, zvíťazila aj vo finále súťaže Televízie JOJ, Česko Slovensko má talent.

Do nového ročníka Malokarpatského slávika 2020 sa mohli záujemcovia prihlásiť do 30. marca 2020. Konkurz sa mal uskutočniť 15. mája 2020 v Kultúrnom dome v Budmericiach a súťažné finále 16. mája 2020. Vzhľadom na pandémiu koronavírusu sa však ani jedno podujatie neuskutočnilo. Nuž, mladí Budmeričania, veríme, že budete svoju obec reprezentovať v budúcom roku.

(mb, foto autor)

Svätojakubská púť prechádza Budmericami

Svätojakubská púť do Santiaga de Compostela je najstaršou púťou na svete a kto ju absolvuje, vraj spozná sám seba. Prešli ju aj viacerí Budmeričania.

Júla minulého roka bola otvorená nová etapa trasy Svätojakubskej cesty. Pútnici a organizátori Svätojakubských ciest zo Španielska, Maďarska, Rakúska, Poľska, Česka, ale aj z Peru a mnohých miest a obcí Slovenska sa stretli v kostole sv. Jakuba v Trnave, odtiaľ sa po poľných cestách a turistických chodníkoch vydali na cestu cez Cífer so zastávkou v Jablonci, po novom náučnom chodníku až do Budmeríc. Tu sa ubytovali, navštívili gazdovský dvor na námestí, potom si pozreli muzeálnu expozíciu v Budmerickej izbičke. Tam si pochutnali na domácich koláčoch, ktoré napiekli matičiarky. Atmosféra bola veľmi príjemná a viacerí pútnici sa vyjadrili, že sa s takou pohostinnosťou ešte nestretli. Na druhý deň navštívili expozíciu občianskeho združenia Kultúrne centrum Budmerice v budove okálov nachádzajúcich sa v areáli parku, v ktorom obdivovali aj krásy pálfiovského kaštieľa.

Následne putovali smerom na hrad Červený Kameň. Pútnikom sa páčila naša príroda a oceňovali prívetivosť Slovákov. Ani veľká horúčava ich nezastavila a pokračovali až do Bratislavy, k zaniknutému Kostolu sv. Jakuba, kde si vypočuli prednášku historika Martina Neumanna o stredovekom putovaní u nás a navštívili historické pamiatky. Putovanie zakončili slávnostnou svätou omšou v Dóme sv. Štefana vo Viedni. **(ak, foto archív MO MS)**

Denný letný tábor – zážitky v meste i v prírode

Občianske združenie Kultúrne centrum Budmerice organizovalo počas letných prázdnin v roku 2019 v krásnom prostredí parku Budmerického kaštieľa denný tábor. Táborový program bol prispôbavený deťom, ktoré okrem športových a vedomostných súťaží podnikali s animátormi aj výlety do blízkeho okolia – na bicykloch, peši alebo autobusom. Zážitkom bola aj plavba loďou, návšteva múzeí, galérie zrkadiel, laser arény či bludiska. Počas horúcich dní sa osviežili v aquaparku. Deti priamo v tábore navštívili sokoliari spolu s krásnymi dravcami. Nechýbal ani kúzelník, karneval, módna prehliadka, kreatívne dielne, nočný pochod parkom či klasická opekačka. Na žiadosť detí sa konala aj noc strávená v okáloch. Zabezpečená bola celodenná strava (obedy v školskej jedálni, neskôr dovezené z reštaurácie) a pitný režim. Oblíbená bola každodenná zastávka v zmrzlinovom stánku. Počas siedmich turnusov sa o tom presvedčilo 72 spokojných detí vo veku od 6 do 12 rokov. Ďalšie môžu spolu s animátormi zažiť pestrý program a čarovnú atmosféru parku pri kaštieli aj v roku 2020. Informácie o turnusoch sú uvedené na inzertnej strane.

Mária Tomanová, foto (as)

Ako veľká rodina pre malých i veľkých

Naše občianske združenie Budmeričania deťom aj v roku 2019 pripravilo tradičné akcie, ktoré stmelujú a zabávajú, no zároveň pomáhajú, a to nielen deťom v našej obci.

Dvakrát v roku, v júni a v októbri, sme zorganizovali darovanie krvi v Kultúrnom dome v Budmericiach. Mohli ste darovať „len tak“, ale aj pre konkrétného človeka, ktorý práve pomoc potreboval. Každý rok vítame nových darcov, z čoho sa mimoriadne tešíme.

Na jar sme už po tretíkrát oslávili Deň Zeme upratováním Lindavy a okolia obce. Do upratovania sa zapojila aj základná škola – deti, rodičia, učitelia, aj ostatní pracovníci. Štedré pohostenie sme pripravili spolu s občianskym združením Kultúrne centrum Budmerice. Počas toho krás-

neho dňa sa nedalo nerozprávať o tom, aké vzácne je mať prírodu a zeleň, ktorú nedevasťujeme, ale naopak, snažíme sa ju chrániť.

Koncom júla sme sa s deťmi a rodičmi vybrali autobusom na termálne kúpalisko Vincov les. Osviežili sme sa, zabavili a spolu si oddýchli. Na budúci rok pozývame aj vás. Verte, deň v prírodnom areáli s termálnou vodou stojí zato.

Leto sme zakončili takisto tradične – rozprávkami v lese. Deti potešili divadlá, kino, hudba a ako vždy – les rozprávkových bytostí. Dvojdnovú akciu pre deti plnú súťaž, zábavy i poučenia zorganizovali OZ Budmeričania deťom, OZ Kasiopea, Centrum voľného času Budmerice

a OZ Kultúrne centrum Budmerice.

K novembru ako vždy patrí Katarínska zábava, ktorej výťažok sme v tomto roku venovali na nákup interaktívnych výučbových programov pre materskú škôlku. Z peňazí vyzbieraných našim združením bol tiež postavený výučbový altánok pre základnú školu. Prispeli sme aj na oslavy Medzinárodného dňa detí v škole a škôlke, nakúpili suroviny a priložili ruku k dielu pri príprave chutného občerstvenia na našich akciách.

Dobrou správou je, že ste v roku 2019 boli s nami, venovali nám 2% z daní a pokračovali v týchto dobrých skutkoch aj v tomto roku. Ďakujeme! **(zř, foto mm)**

Aj naši umelci zaujali

Minuloročný Deň otvorených ateliérov organizoval Bratislavský samosprávny kraj s Malokarpatským osvetovým strediskom v Modre v spolupráci s projektom „Kultúrne-kreatívne oživenie tradícií“ (Heritage SK-AT) v rámci Programu spolupráce Intereg V-A Slovenská republika – Rakúsko. Prezentovalo sa 42 výtvarníkov i fotografov v 28. ateliéroch a na dvoch sprievodných výstavách. Príležitosť vidieť pracovať umelcov v ateliéri, podeliť sa s nimi o skúsenosti, nasávať zaujímavú atmosféru, kde okrem výtvarníctva, vône farieb a dreva dominuje pohoda a priateľské prijatie, si nenechalo ujsť veľké množstvo návštevníkov. V Budmericiach to bolo rovnaké.

Bohatá ponuka začínala v ateliéri scénografa Miroslava Dušu. Popri originálnych bábkach a ukážkach scénografie tam na návštevníkov čakalo aj veľa technických či umeleckých prekvapení. Keď zrazu ožila hlava draka a otvorila oči, rozosmiala malých aj veľkých. Tí sa potom dozvedeli podrobnosti o tvorbe bábok, ich ovládaní, o scéne a všeličom inom z tejto umeleckej profesie. Bábky z tvorby pána Dušu nechýbali ani v Kultúrnom centre.

V Budmerickej izbičke našli milovníci umenia počítačovú grafiku Aleny Kadlečíkovej, maľbu aj abstraktnú maľbu bez štetcov. Viacerí hostia prejavili záujem o otvorenie ateliéru pre mladých aj starších záujemcov o takúto maľbu. Páčil sa im nevšedný pracovný postup a nečakaný výsledok – zaujímavý abstraktný obraz. V ďalšej miestnosti videli krásne fotografie zvierat a zakúsili aj nefaľšovaný kúsok prírody. Pod nohami im totiž šuchotalo ozajstné jesenné lístie a vzduch bol plný originálnej vône lesa a vtáčieho spevu. Nezvyčajná prezentácia krásnych fotografií príjemne prekvapila aj umeleckého fotografa zo Strednej Ameriky, zo Salvadoru, ktorý ocenil krásu a kvalitu fotografií Alexandra Kadlečíka a nevšedný nápad, ako priblížiť atmosféru lesa. Pritom šlo o vôbec prvú autorskú výstavu zmieneného fotografa, na ktorej návštevníkom predviedol aj svoje postupy a vyrozprával zážitky, ktoré zozbieral pri fotografovaní zvierat v lesoch a horách. S potešením odpovedal na množstvo zvedavých otázok. Mnohí účastníci Dňa otvorených ateliérov pri odchode domov hovorili: „Stálo za to prísť do Budmeríc.“ A my len dúfame, že tohto roku prídu zas. **(mb, ak, foto mb)**

Má ešte remeslo zlaté dno?

Medzinárodný slovensko-rakúsky **Workshop tradičných remesiel** v Malokarpatskom múzeu v Pezinku prilákal veľa záujemcov všetkých vekových kategórií. Po príhovoroch riaditeľky Malokarpatského osvetového strediska Anny Píchovej, riaditeľa Malokarpatského múzea Martina Hrubalu a partnerky tohto medzinárodného projektu Christy Zahlbrucknerovej z Manažmentu múzea Dolné Rakúsko predstavila jednotlivých remeselníkov lektorka a remeselníčka Alena Kadlečíková. Potom priestory vyplnili príjemné zvuky fujary a spevu v podaní Romana Kuchtu.

Svoje remeselnícke zručnosti prezentovalo celkom dvadsať remeselníkov z Bratislavského samosprávneho kraja, z nich šesť z Budmeríc. Zdobenie medovníkov predviedli Oľga Lukačovičová, Iveta Rajkovičová a Mária Škodová, tkanie Mária Rybecká, drotárstvo Alena Kadlečíková, výrobu fujár a hru na nich Roman Kuchta. Návštevníci videli ukážky drôtovania, paličkovania, rezbárstva, plstenia, výroby hračiek, vyšívania, maľovania keramiky, kachliarstva, košíkárstva, medovníkárstva, výroby sviečok

zo včelieho vosku, točenie na hrnčiarskom kruhu, mohli si vyskúšať zdobenie medovníkov, tkanie a iné praktické činnosti. V rámci ukážok ergoterapie (liečby prácou) v nadväznosti na tradičné remeslá sa prítomní mohli dozvedieť o dôležitosti tohto druhu liečby pre psychické zdravie človeka. Remeselníci si znovu potvrdili, že ich tvorba má zmysel a inšpirovali k tvorivosti ďalších záujemcov. Keď budú vytrvalí, môžu sa stať remeselníkmi a štafetu tradičných remesiel odovzdať nasledovníkom. **(ak)**

Pod'akovanie za úrodu

Prvá časť prechádzok projektu „Spoznávaj svoj domov“

V tomto duchu sa pravidelne stretávame vo vinohradoch na pahorku pri kríži na Chríbe už od roku 2014, kedy v našej obci pôsobil vdp. farár Eugen Daniš. Aj v septembri 2019 sme sa stretli s cieľom prejaviť vďaku za úrodu v kresťanskom duchu.

Pripomenuli sme si aj vznik kríža v tejto lokalite. Podľa ústneho podania ho dala postaviť rodina Farkašová v roku 1914 ako pamiatku na odchod chlapcov dvoch zaľúbenných dievčat do 1. svetovej vojny. V roku 2000 zásluhou rodiny Bednárkovej kríž aj s pamätnou tabuľou bol obnovený. Aj na tomto mieste v prostredí vinohradov pripomína strašnú vojnu, ktorá trvala dlhé štyri roky. Štyri razy opadlo lístie z révy, štyri vinobrania skončili bez pomoci frontových vojakov. **M. Rybecká, M. Škodová, foto (mr, ak)**

Členovia Miestneho odboru Matice slovenskej, Obce Budmerice a Spolku vinárov a fajnošterov aj ďalší občania obce si v kaplnke Sedembolestnej Panny Márie na cintoríne vypočuli krátku prednášku o histórii jej vzniku a rekonštrukcii v rokoch 2007 – 2009. Potom kráčali ku krížu, kde za prítomnosti veriacich pod'akovanie za úrodu viedol vdp. B. Trubač.

Vinári na Chríbe osadili veľký sud s hájnikom Miškom, drevenou plastikou na sude, ktorá skrášľuje toto miesto.

Studnica vedomostí

Iste mnohí viete, že naša obecná knižnica je od apríla 2019 umiestená v budove rekonštruovaného Kultúrneho centra, v prírodnom prostredí kaštieľa. Priam symbolicky nadväzuje na literárny odkaz Domova slovenských spisovateľov, a to aj vďaka rozšíreniu knižničného fondu o knižnicu vydavateľstva Spolku slovenských spisovateľov a pravidelnému dopĺňaniu knižnými novinkami. Jej knižničný fond môže byť významným doplnkom k hodi-

nám vyučovania žiakov základnej školy, keďže okrem širokého výberu kníh pre deti a beletrie, je tu aj veľa titulov odbornej a populárno-náučnej literatúry o prírode, technike, športe, histórii, náboženstve, ale aj mnoho vojnových a životopisných kníh.

V októbri knižnicu navštívili žiaci našej základnej školy a boli prekvapení, čo všetko sa v relatívne malých priestoroch skrýva. S veľkým záujmom si prezerali knihy rôznych žánrov a mnohí sa rozhodli stať pravidelnými čitateľmi. Veľa nových poznatkov získali aj v Pamätnej izbe budmerického rodáka, básnika, spisovateľa Rudolfa Fabryho s expozíciou jeho osobných predmetov, rukopisov, obrazov a koláží. Pritom neobišli ani stálu výstavu stoviek veľkonočných kraslíc, minerálov a bábkarskej scénografie z dielne manželov Petronely a Miroslava Dušovcov.

Všetky staršie aj novšie tituly si môžete v útulnom prostredí nielen prezrieť, ale aj bezplatne vypožičať, vždy **v utorok od 17. do 20. hodiny, v sobotu a v nedeľu medzi 14. a 18. hodinou aj s prehliadkou výstav.**
(mr, foto ek)

Neuveriteľné! Tol'ko jedál zo zemiakov?

Krumplové šeličo si návštevníci obľúbili predovšetkým preto, lebo si na tomto podujatí môžu pochutnať na rôznych jedlách zo zemiakov. Minulý rok matičiarky opäť ponúkli desiatky rôznych starodávnych i súčasných jedál, pričom nechýbali ani bezlepkové zemiakové torty. Priamo na akcii varili slivkové gule, podávali ich s makovou aj so škoricovo-strúhankovou posýpkou, poliate maslom. Všetkým chutilo, len sa po nich zaprášilo.

Hostia na veľkej obrazovke v izbičke videli prezentáciu z predchádzajúcich ročníkov tohto podujatia a čudovali sa nad počtom rôznych jedál „z krumplov“. Deti zaujala možnosť urobiť si zvieratká, vtáčikov, ale aj iné figúrky zo zemiakov, pierok a pod. Neotáleli, pustili sa do tvorenia a ukázali, že majú fantáziu i dobré nápady. K atmosfére pred Budmerickou izbičkou prispela príjemná hudba a spev Igora Ráša. Verejnosti bola sprístupnená aj stála expozícia muzeálnych zbierok a výstava obrazov Budmerice v akvareloch na prelome 19. a 20. storočia. Tí, na ktorých sa nakoniec usmiala Šťastena, si odniesli domov aj výhry z tomboly, ktoré pre nich pripravili matičiari. Všetci si však do svojho rodinného jedálnička odniesli niektoré zo zemiakových jedál, ktoré varievali ich mamy a babky, ale aj mnoho nových receptov, ktoré budú určite chutiť.
(ak, foto autorka, MO MS)

Veno pre tri panny

Pripomeňme mladším, ale aj tým skôr narodeným, ako táto dobročinná Mikulášska tradícia vznikla.

O živote Svätého Mikuláša koluje mnoho legiend. Najznámejšia a najrozšírenejšia z nich z neho spravila svätého patróna detí známeho po celom svete. Podnetom k tomu bol príbeh o mužovi, ktorý mal tri dcéry súce na vydaj, no pre chudobu a chýbajúce svadobné veno im nemohol nájsť ženíchov. Rozhodol sa teda k zúfalému činu – zo svojich troch dcér urobí kurtizány, a tak sa pokúsi obstaráť im potrebné veno a získať ženíchov. Dozvedel sa o tom Mikuláš, dedič bohatstva po svojich rodičoch, ktorý im tajne vhodil cez komín do domu hrudky zlata, čím im zabezpečil veno. Zmenil tak osud dievčat, ktoré sa mohli napokon šťastne vydať. A čo naši čerti? Vznikli vraj pokresťančením miestnych duchov či duchov lesa, z čias Peruna a Velesa. No hoci sa im pripisujú huncútstva a nezbednosti, ku zlovôli biblického diabla majú veľmi ďaleko.

Zdroj: Internet

Mikuláš, Mikuláš, čo nám dáš...

Dlho očakávaný príchod Mikuláša do Budmeríc s radosťou uvítali deti nielen v základnej škole, ale aj na námestí a v priestoroch Budmerického gazdovského dvora. Na slávnostnú pobožnosť sa Mikuláš dostavil s perepúťou anjelov, aj s neodmysliteľným čertom, ktorý mu však nezabránil rozsvietiť vianočný stromček, ani rozdať balíčky plné dobrôt všetkým poslušným deťom. Za zvukov vianočných kolied, ktoré sa pri tom rozliehali námestím, sme si pripomenuli, že nadchádza čas vianočný.

(mb, foto ek)

Dobří ľudia ešte žijú

Myšlienka pomáhať prostredníctvom benefičného koncertu tým, ktorí to najviac potrebujú, sa stala v našej obci v predvianočnom období milou tradíciou. Minuloročný koncert otvorila krásnym operným spevom Veronika Čambálová. O srdečnú a príjemnú atmosféru celého podujatia sa postarali organizátori a účinkujúce deti zo Základnej a Materskej školy v Budmericiach, Základnej umeleckej školy v Modre a študentky PaKA v Modre pod vedením svojich učiteľov.

Teší nás, že sa v našej obci stále nájdu ľudia s dobrým srdcom, ktorí finančne prispievajú na dobrú vec. Výťažok z Benefičného koncertu v sume **1 241,28 €** bol venovaný deťským onkologickým pacientom z Mikroregiónu Červený Kameň.

Ingrid Lehnertová (foto ek)

V kaštieli znela moderná poézia

Milovníci poézie sa v adventnom období už tradične stretávajú na vyhlasovaní výsledkov básnickej súťaže pre mladých autorov o Cenu Rudolfa Fabryho. Keďže jedným z usporiadateľov je aj obec Budmerice, organizátori z obecného úradu pripravili pre 11. ročník tejto súťaže vynikajúci kultúrno-spoločenský program v nádhernom reprezentačnom priestore nášho kaštieľa.

Slávnostnú predvianočnú atmosféru už v úvode programu vytvoril zbor Chorus Angelicus pod vedením Janky Neščákovéj a fujarista Roman Kuchta. Po predstavení nových kníh z Edície mladých slovenských autorov časopisu Dotyky ich symbolicky, nastrihanými slovíčkami z ich stránok, vypravovali do literárneho života tí najpopulárnejší: Jaroslav Rezník, čestný predseda Spolku slovenských spisovateľov a Alexander Halvoník, šéfredaktor časopisu Dotyky.

Po odovzdaní ocenení autori predniesli úryvky zo svojej tvorby a žiačky našej základnej školy, Soňa Študentová s Karin Kerestešovou, zarecitovali báseň R. Fabryho *Na polnočnom mori*.

Predseda poroty Boris Brendza vyhodnotil 11. ročník súťaže Ceny Rudolfa Fabryho a spolu so starostom Jozefom Savkuliakom odovzdali Čestné uznania Márii Da-

nekovej, Filipovi Sojkovi a Kristíne Janačkovej. Zo štyroch prémie udelených Michalovi Zollerovi, Alfrédovi Tóthovi a Barbore Langovej, **Cenu obce Budmerice** získal Marek Jaroš. **Za Laureáta 11. ročníka Ceny Rudolfa Fabryho** bola vyhlásená Katarína Melcherová, ktorá prevzala putovnú Hlavnú cenu Rudolfa Fabryho.

Po prezentácii autorskej tvorby ocenených sa pros-tredníctvom dvoch skladieb predstavila flautistka Marta McCauley. Hlbokým zážitkom pre všetkých účastníkov boli samostatné i spoločné vystúpenia mladých operných spevákov Juraja Kuchara s manželkou Renatkou Kucharovou, ktorí pôsobia vo Viedenskej štátnej opere.

Tento ročník opäť potvrdil trvalý záujem mladých ľudí o účasť v tejto súťaži. Veríme, že nabudúce privítame nádejného básnika či mladú poetku aj z Budmeríc.

(mb, foto A. Svrčková)

Tradície nielen spoznávajú, ale aj šíria

Naše poďakovanie za to patrí folklórnemu krúžku Budmeráčik, ktorý si v toto školskom roku nacvičil pásmo na motívy rozprávkovej Perinbaby. Jeho členovia Sofia Horecká, Karolíinka Oscitá, Dianka Figurová, Marianka Somorovská, Adelka Mikulová, Hanka Bednáriková, Lukáško Groch a Tomáš Trebatický ním potešili divákov na nejednom vystúpení a neraz rozohriali srdcia starkých v našom centre sociálnych služieb.

Krásu nevidanú v podobe budmerických krojov a pestrých výšiviek všetkých druhov mohli sme si prezrieť a obdivovať v Budmerickej izbičke. S veľkým záujmom sme si vypočuli odborný výklad predsedníčky Miestneho odboru Matice slovenskej, kronikárky, maliarky a ilustrátorky Alenky Kadlečíkovej, ktorá vie o minulosti našej obce a ľudovej kultúre viac než ktokoľvek iný. Aj jej patrí naše veľké poďakovanie.

Nezabudnuteľné zážitky sme si odniesli aj z dielne rezbárskeho majstra a výrobcu fujár Romana Kuchtu. Vysvetlil nám postupy pri výrobe tohoto hudobného nástroja a zahral ľudové melódie, ktoré v jeho dielni získali osobitý čaro.

V Slovenskom Grobe sme sa zúčastnili okresného kola súťaže pre žiakov základných a materských škôl Folklórna jar Jura Jánošíka. Získané 3. miesto bolo krásnym ocenením našej celoročnej tvorby. **(KT, foto autorka, ak)**

Duševnou i telesnou pohodou naplnený výlet

V utorok 23. júla 2019 ráno sme v skupine mladých a niekoľkých postarších ľudí vyštartovali do Podolíncu. A hoci sme tak urobili, ak dobre počítam, už ôsmy rok, a tentoraz bola naša nálada ovplyvnená skutočnosťou, že je to možno náš posledný výlet, dobrá nálada nakoniec zvíťazila. Za krátko pán šofér nemusel púšťať rádio, lebo sme si s hudobným programom vystačili sami.

Cieľom prvého dňa bolo dobre docestovať (čo sme si vyžiadali hneď pri štarte modlitbou) a splaviť Váh pri Strečne. Počasie nám veľmi neprialo, z nízkych tmavých oblakov mrholilo a počas plavby sme zmokli, no keď sme sa potom prezliekli, rozhodli sme sa navštíviť kaštieľ v Strážkach s expozíciou obrazov grófa Medňanského.

Druhý deň mali naše detváky program s mladými zo spoločenstva „Rieka života“. Mnohým deťom stretnutie veľmi pomohlo, chválili jeho priebeh. Jedno dievča s nadšením povedalo, že sa konečne super porozprávalo, a tým opäť potvrdilo, aké dôležité a potrebné je, aby sa deti a s deťmi hovorilo a diskutovalo a veciach, ktoré ich zaujímajú a trápia. Zážitkom bola aj svätá omša len pre našu skupinu. Večer sme mali opekačku nad Podolíncom. Opäť veľa smiechu, váľania sa v tráve, obdivovania krásnych prírodných scenérií a upevňovania osobných priateľstiev.

Tretí deň bol program v Prešove. Začali sme prehliad-

kou úžasnej synagógy, ktorú všetkým čitateľom srdečne odporúčame. Výklad lektorky bol taký pútavý, že sa ma na konci malý Jakub, ktorý po celý čas pozorne počúval, spýtal: „Pani učiteľka, aj tá teta je Žid?“ Veruže, stretnutie s touto kultúrou bolo veľmi zaujímavé. Potom nasledovala prehliadka Rákociho paláca, obed, a po ňom návšteva Solivaru – jedinečnej technickej pamiatky Slovenska. Zastavili sme sa ešte v Lačnárskom kaňone a neskoro večer, riadne unavení, sme dorazili do kláštora. My, dospelí, sme naivne dúfali, že deti po celodennom náročnom pohybe pokojne zaspia, náš predpoklad však zostal iba zbožným prianím.

Štvrtý deň po sv. omši, raňajkách a poupratovaní izieb (lebo je dôležité zanechať akékoľvek miesto, ak sa dá, ešte v lepšom stave, než sme ho našli) sme s požehnaním pátra Režného vyštartovali domov. Takže Podolínec – ADIEU! Ak sa nám tam viac nepodarí dostať, možno už nikdy nezažijeme takú premodenú a hlbokú atmosféru. Vďaka za všetky roky, vďaka všetkým sponzorom, bez ktorých by sme nespoznali rád Redemptoristov. Vážime si porozumenie a pomoc obecných úradov v Budmericiach a v Jablonci, ďakujeme za obetavosť a nadšenie všetkým dospelým – pani učiteľke Olge Baxovej, pani učiteľke Martine Sabovej, vdp. farárovi Branislavovi Trubačovi, aj rodine Bacigálovej. Veľká vďaka však patrí najmä tam hore, Jemu, ktorý nad nami držal ochrannú ruku a vo svojej láske nám umožnil prežiť neopakovateľné chvíle, nabráť silu, aby sme aj my mohli robiť šťastnými našich blízkych. VĎAKA!

Katarína Šaturová, foto autorka

Úspešní v televíznej súťaži

Žiaci našej základnej školy úspešne reprezentovali obec Budmerice na televíznych obrazovkách. Zúčastnili sa televíznej súťaže „Daj si čas“, v ktorej si zmerali sily v športovo-pohybových a vedomostných disciplínach so súpermi z Nitry. Žiakom Bibiane Bartekovej, Christianovi Chobotovi, Mirke Dzibelovej, Adamovi Černíkovi a ďalším sa síce v pohybe a športe veľmi nedarilo, no na ich vedomosti súperu nestačili. Dobrá pripravenosť jednotlivcov i kolektívu priniesla žiakom z Budmeríc zaslužené víťazstvo nad žiakmi z Nitry, aj prvé miesto v celej súťaži.

Marcel Olša, foto zš

Pozdravy d'alekému kamarátovi

Ako každý rok, aj v tomto školskom roku sa budmerickí žiaci rozhodli, že napíšu „nášmu“ Erickovi do Afriky milé listy.

Dokonca pre neho vlastnoručne vyrobili pohľadnice, ktoré ozdobili peknými kresbami. Žiaci 9.A triedy mu poslali obrovský list vo forme posteru, ktorý vyzdobili nielen obrázkami, ktoré sami nakreslili, ale aj milými slovami. Napísali mu, ako prežívali letné prázdniny, čo budú robiť počas vianočných sviatkov. Tí najstarší sa mu zdôverili so svojimi plánmi do budúcnosti, lebo ich čakajú prijímacie skúšky na stredné školy. V listoch sa pýtali na krajinu odkiaľ Erick pochádza, aj na každodenné radosti či starosti, ktoré mu prináša život v exotической krajine. Tomuto priateľstvu na diaľku sa tešia nielen žiaci, ale aj učitelia, pretože ich žiakom pomáha rozvíjať cit ľudskej spolupatričnosti a v neposlednom rade aj úroveň vyjadrovacích schopností v cudzom jazyku.

(zr, foto zš)

História adopcie afrického chlapca

Všetko sa to začalo v roku 2016, na schôdzi OZ Budmeričania deťom, kde sa pani učiteľka Katarína Šaturová zoznámila so Zuzanou Fialovou a jej prostredníctvom aj s Lukášom Zorádom, ktorý pracuje v organizácii podporujúcej vzdelávanie detí a dospelých u nás i v zahraničí. Pretože dlhodobo pôsobil v Keni, prišiel do našej školy porozprávať žiakom druhého stupňa na tému Mýty a fakty o Afrike.

Úspech, ktorý tieto besedy mali, podnietili Zuzanu Fialovú a Lukáša Zoráda k tomu, aby nás oboznámili s nadáciou Integra, ktorá pomáha deťom v Afrike, a jej programom MALAIKA. V rámci tohto programu sa budmerické deti rozhodli, že si na diaľku adoptujú malého Ericka, vtedy šesťročného chlapca, ktorý vyrastá v detskom domove. Nikto nevie, čo sa stalo s jeho rodinou, či utiekol z domu alebo ho opustila matka. Zástupcovia Integrity následne prijali pozvanie na budmerické Vianočné tvorivé dielne, kde prezentovali svoje projekty. Na ich podporu získali aj časť výťažku z podujatia. Odvtedy Budmerická škola, v spolupráci s rodičmi, Erickovi mesačne prispieva na pokrytie základných potrieb sumou 25 €.

Zuzana Račková, foto zš

Otvárame náruč budúcim umelcom

Aj vy máte super spomienky na časy, keď ste ako malí navštevovali umeleckú školu? Chcete, aby aj vaše dieťa využívalo svoj voľný čas zmysluplne a hodnotne? Ak ste odpovedali dvakrát áno, máme pre vás skvelú novinku! V novom školskom roku 2020/2021 otvára obec Budmerice Základnú umeleckú školu Budmerice!

Základná umelecká škola

Je pre nás nesmiernym potešením, že práve v našej obci môžeme začať vychovávať najmladšie generácie k umeniu, rozvíjať ich citovú stránku a zmysluplne využívať ich čas. To je jeden z hlavných dôvodov, prečo sme sa rozhodli založiť umeleckú školu, a to aj napriek tomu, že cesta k jej založeniu bola kvôli pandémie, ktorá nás všetkých zasiahla, strastiplná a zdĺhavá.

Veríme, že založenie umeleckej školy v našej obci privítate spolu s vašimi deťmi aj vy, milí rodičia. Keďže bude sídliť priamo v budove ZŠ Budmerice, odpadne vám tým vozenie detí do obcí či miest, kde aktuálne navštevujú základné umelecké školy. Výučbu hry na nástroj či kreslenie absolvujú v rámci poobedňajšieho školského klubu, takže si ich len vydvihnete a odveziete domov. Nie je to skvelé?

Veríme, že mnohí z vás majú na chvíľu prežitú v triedach umeleckých škôl príjemné spomienky. Ponúkame vám možnosť dopriať rovnaké spomienky aj vašim deťom, pripraviť im krásne a nezabudnuteľné chvíle, keď pódium či výstava patrí iba im. Radosť z nadobúdania nových zručností aj priateľstiev sú ďalšie z mnohých výhod, ktoré umelecká škola svojim žiakom ponúka. Preto, ak chcete dať dieťaťu niečo, čo mu ostane na celý život, darujte mu umenie!

Všetky aktuálne informácie o Základnej umeleckej škole Budmerice nájdete na Facebookovej stránke: Základná umelecká škola Budmerice, alebo na telefónnom čísle **0907616089**, mail: **zusbudmerice@gmail.com**. Tešíme sa na vás!

Ondrej Slávik

Neviete čo je pieskomil? Osmák degu?

Nechajte sa teda poučiť od našich žiakov z krúžku Mladych veterinárov, o ktorých sme písali aj v minulom čísle. Ich aktivity spolu s vedomosťami ďalej rastú.

Môžu to potvrdiť pani učiteľky s deťmi z Materskej školy v Lindave, aj starí z Centra sociálnych služieb v Budmericiach. Zavítali medzi nich s veľmi zaujímavými živými exemplármi zvieratiek z ďalekých exotických krajín a o každom z nich im podrobne porozprávali. Vďaka tomu sa mnohí po prvý raz dozvedeli, že *pieskomil* je mongolský hlodavec podobný myši, že hlodavec *osmák degu* pochádza z juhoamerických Ánd, a že *africký slimák* je druhým najväčším suchozemským slimákom na svete. Ich neopísateľná radosť z poznania menej známych druhov živočíchov bola pre nás nezabudnuteľná.

Veľmi poučná bola aj návšteva veterinárnej ambulancie MVDr. Jely Šalátovej, ktorej chceme poďakovať za prednášku spojenú s ukázkami práce veterinára.

V jedno krásne popoludnie sme si pozreli Farmu pri potoku. Vďaka majiteľke Lenke Májekovej sme sa dozvedeli, akú starostlivosť vyžadujú koníky, čo potrebujú aby boli zdravé a šťastné. Vyčistili sme im prístrešok i kopýtka. Napojili ich vodou a vyčistili im srst'. Za pomoc sa nám koníky odvdáčili povozením. V závere prehliadky farmy sme videli ukážku jazdenia a skokov cez prekážku. Tešíme sa, že aj vy, milí čitatelia, ste sa od našich najmladších veterinárov naučili niečo nové.

Katarína Trebatická, foto ek

Možno z nich raz budú umelci...

Už tretí rok sa žiaci 1. stupňa zúčastňujú literárno-výtvarnej súťaže, ktorú organizuje Malokarpatská knižnica v Pezinku. V tomto roku si mohli každý mesiac vybrať jednu z desiatich tém, napríklad *Hororové príbehy*, *To som ja!*, *Aha, tam je les*, *Môj dom*, *môj hrad a ďalšie*. Medzi ocenenými boli tohto roku aj Lukáš Groch, Tobiaš Charbula, Ninka Karabová, Vikória Heribanová, Timea Gajdyová, Lenka Krajčíková, Dorota Pešková, Max Klačko, Eilish McCauley a Isabelle Fraňová z budmerickej školy. Gratulujeme im k úspechu a ďakujeme za prezentáciu tvorivých nápadov. V marci 2020 v Malokarpatskej knižnici v Pezinku slávnostne vyhodnotili Literárno-výtvarnú súťaž. Práce detí boli predstavené verejnosti vo výstavnej miestnosti. Z našich účastníkov vo výtvarnej časti súťaže v rámci okresu 1. miesto obsadili Isabelle Fraňová a Eilish McCauley a táto dvojica bola úspešná aj v literárnej časti, v ktorej získali 3. miesto. Gratulujeme!

(kt, foto autorka)

Vesmírne preteky

Zem, Mars, Urán a Jupiter sa rozhodli, že sa budú pretekať. Preteky sa budú konať v stredu, od rána až do popoludnia. Zrazu sa však začali hádať o tom, kto bude víťaz. Zem do sporu nevstúpila, lebo nemá rada hádky. Všetky planéty sa stretli na štartovacej čiare. Ich rozhodcom bolo Slnko. Keď Slnko vybuchlo, začali bežať ako o život. Najprv viedol Mars, ale potom ho predbehol Jupiter, a ten po chvíli dobehol Urán. Nakoniec však všetkých predbehla Zem. Najprv si šetrila sily a potom zrýchľovala, až kým ich všetkých predbehla. Druhé kolo vyhrala tiež Zem, lebo ešte raz použila svoju taktiku. Tretie kolo vyhrali všetky planéty, lebo Zem ich chytila za ruky. Už ju nebavilo bežať do cieľa osamotene a tak preteky vyhrali spoločne. Nakoniec sa vzájomne šťastne objali a sľúbili si, že sa už nikdy nebudú hádať. Odvtedy sú tieto štyri planéty najlepšími kamarátkami.

(Eilish McCauley, Isabelle Fraňová, foto: kt)

30 rokov od Nežnej revolúcie

Pionierske šatky opäť v škole...

Nežnou revolúciou došlo k zásadným zmenám politického a hospodárskeho zriadenia v spoločnom štáte Čechov a Slovákov – vtedy ešte Československej socialistickej republike. Znamenala odstránenie komunistického režimu v Československu. Totalitný režim nahradil demokratický. Sloboda, ktorú zažívame dnes, je výsledkom práve tejto revolúcie. Jej odkaz sa však v našej spoločnosti pomaly vytráca a generácia narodená v tomto miléniu už berie veci okolo nás ako samozrejmé. Ako a čím sme žili počas štyroch desiatok rokov budovania socializmu pripomenula výstava, ktorú pri príležitosti tridsiateho výročia nežnej revolúcie pripravila v priestoroch Základnej školy trieda 9. A.

Stačil malý podnet od učiteľa dejepisu, aby sa žiaci Milan Danko a Michal Boldiš, nadšenci pre históriu, pustili do organizácie výstavy. Ani dievčatá sa nedali zahanbiť a vyzdobili triedu socialistickými motívami. Po vyhlásení oznamu v školskom rozhlase, žiaci začali pátrať po rôznych starších veciach a predmetoch z obdobia socializmu a prinášať ich

do školy. Počas jedného týždňa tak zozbierali vyše sto predmetov, medzi nimi aj skutočne kultové kúsky - fotoaparáty, budíky, sódovkové bombičky, pionierske šatky, platne známych i menej známych interpretov, či portrét Dr. Gustáva Husáka, vtedajšieho prezidenta republiky.

Výstavu sme otvorili 18. novembra 2019 ako jednodňovú, pre veľký záujem detí však bola predĺžená do konca týždňa.

Ďakujeme rodičom a starým rodičom, že deťom pomohli vyhľadať predmety z nie tak vzdalenej minulosti, a zapožičali ich do našej výstavy. Aj takouto názornou formou rozširujeme deťom obzor poznania rokov minulých.

Michal Malík

Polnoc s Andersenom

Nevšedná polnočná návšteva v Budmerickej izbičke deti zaujala už tým, že v prednej izbe na nich čakal muž oblečený v kroji. Sedel za stolom a čítal z knihy. Toto všetko osvetľovala iba jedna starodávna lampa. Všetci sa rýchlo usadili na lavicu, na stoličky, aj na ručne tkané pokrovce. To preto, aby si vypočuli, čo im bude tento pán, ale neskôr aj iní, čítať. Deťom sa v čarovnej Budmerickej izbičke páčilo. Potom osvetlenou ulicou prešli do kaštieľa, kde Noc s Andersenom pokračovala zaujímavým programom, ktorý pre naše deti už pravidelne organizuje Petra Haviarová so spoluorganizátormi a dobrovoľníkmi. **(ak, foto autorka)**

Hodový darček deťom

Starosta obce, spolu s poslancami obecného zastupiteľstva, venujú trvalú pozornosť zlepšovaniu podmienok v oblasti školstva. Jej materiálnym vyjadrením bolo vybudovanie prístavby materskej školy v objekte Lindava na Jabloneckej ceste, ktorú prestrihnutím pásky slávnostne otvorili počas Budmerických hodov.

Nové priestory vysvätil vdp. Branislav Trubač, za prítomnosti prednostu Okresného úradu Pezinok Justína Sedláka a konateľa dodávateľskej spoločnosti BALA, a. s. Ladislava Németha. Rodičom a prítomným sa prihovorili starosta obce Jozef Savkuliak a riaditeľka Základnej školy s materskou školou Budmerice Mária Kubovičová.

V kultúrnom programe vystúpil folklorista Roman Kuchta a deti z folklórneho súboru Lindavienka pri materskej škole, ktorý vedie pani učiteľka Lenka Krátka. V závere tejto milej slávnosti, ku ktorej úspechu prispelo aj pekné slnečné počasie a ponuka dobrôt, účastníci si mohli pozrieť moderné priestory vynovenej materskej školy. **(IL, foto mb)**

Sociálne služby sú náš chlieb

Hlavnými surovinami sú láska, rešpekt, empatia a profesionalita. Korením trpezlivosť a kreativita.

Lepšie ako týmito slovami nemožno vyjadriť všetku starostlivosť, ktorú seniorom poskytujú pracovníčky v Centre sociálnych služieb. Svoju profesiu vnímajú ako životné poslanie, čo sa prejavuje v odhodlanosti a zodpovednosti pri výkone každodenných pracovných úloh. Od rána do večera, od večera do rána, plných 24 hodín ochotne ponúkajú svoju podporu obyvateľom Centra, ktorí sa nedávno mohli v malej ankete vyjadriť ku všetkému, čo súvisí s ich životom v zariadení, a vplýva na ich spokojnosť a vzájomné medzilidské vzťahy. Hodnotili prístup zamestnancov, kvalitu ubytovania a stravovania, využívanie voľného času.

Ako táto anketa ukázala, pracovníckam Centra sa vďaka darí vytvárať príjemnú atmosféru pre potešenie a pokoj starkých, neraz poznačených krutými životnými príbehmi. Okrem toho sa tiež usilujú neustále zlepšovať technické vybavenie Centra a z dotácie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny v tomto roku zakúpili profesionálnu umývačku riadu, kreslá pre seniorov a stolíky. Veríme, že rešpektovanie ľudských práv a dôstojnosti ľudí v pokročilom veku, ako sa o to v Centre sociálnych služieb v Budmericiach usilujú, by malo byť samozrejmosťou všade.

(šr, mb, foto CSS, ak)

Ležte vyslovene spokojní,
oddeľte sa možnosť ležieť!!!
- Dodajte veľmi dobrý
Vysoko hodnotíme program, ktorý podporuje
vedenie zariadenia, nielen dobre
programy, ktorý má každý deň
(myslím načasovanie a významnosť aktivít)
ležiť vzhľadom na zariadenie
nielen tým, čo je (všet, 18, 19)

Ja som dôchodkyňa a bysom tu
som veľmi spokojná mám
dobrú starostlivosť a zariadenie
máme malý domček, vyhládajú
je tu krásny park plný
kvetičiek a bieleho a ruž
chodníčky aj kaplnka

Sam obovstelenie zariadenia
CSS v Budmericiach nie je tak
som veľmi spokojná, je tu
veľmi dobré a pekné prostredie
este lepšie personál čo sa o nás
stará, máme dobré kuchyňa
nie kvôli tomu vyhovujúcu, ale
kuchárka sa nám istá a istá.
Ráno nám ráno po raňajkách
1 hodina leženia, ktorý sa
môže ale aj nemusí každý
zároveň, je to veľmi dobré
pre zdravie, zvlášť pre tých
ktorých obmedzením pohybu.

Informácie o činnosti Centra sociálnych služieb v Budmericiach vám poskytne jeho vedúca Bc. Štefánia Rampachová na telefónnom čísle 0917 147 312.

Budmerice v pohybe 2019

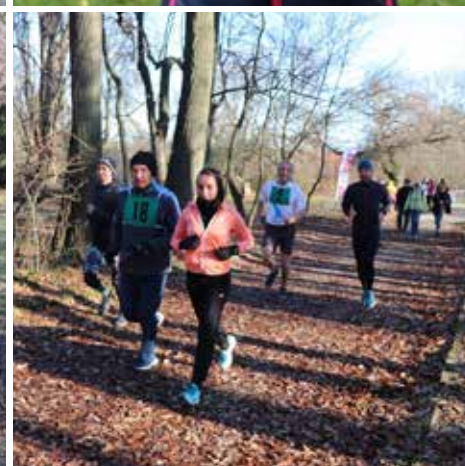
Človek neznalý miestnych pomerov môže uvažovať nad obsahom týchto slov. Ako sa vlastne Budmerice hýbu? A kam? Nuž nikam, to len tento názov už viac rokov motivuje obyvateľov našej obce, aby sa začali aktívne hýbať, stretávať sa na súťažných podujatiach a užívať si blahodarné účinky športu na znižovanie rizika vysokého krvného tlaku, hladiny cholesterolu, či výskyt cukrovky.

Šport zlepšuje celkovú vytrvalosť organizmu, posilňuje srdce, priaznivo pôsobí na udržiavanie primeranej hmotnosti tela. A práve preto, že vedeniu obce záleží na zlepšovaní zdravotného stavu jej obyvateľov, všemožne podporuje aktivity v tejto oblasti. Vďaka obecnému úradu, sponzorom a všetkým obetavým organizátorom sme sa mohli tešiť predovšetkým z vydareného **cyklistického podujatia**, na ktorom sa v októbri zišla stovka mladých i starších cyklistov na bicykloch rôznych značiek. Neboli to preteky v pravom slova zmysle „kto z koho“, skôr priateľ-

ské, rekreačné stretnutie športových fanúšikov cyklistiky v atmosfére vzájomnej srdečnosti a veselosti. Koncom novembra potom nastúpili na štart v takmer rovnakom počte aj **bežci** a to nie len z Budmeríc, ale aj širokého okolia. Počasie im prialo, a tak najlepší zo všetkých dobrých prevzali poháre, diplomy a rôzne upomienkové predmety v skvelej nálade. Zo stále rastúceho počtu zúčastnených máme nesmiernu radosť a dúfame, že ich čoskoro pribudne viacej aj z radov stredoškolskej mládeže.

(mb, pm, foto ek)

Vitajte na bouldrovke pri okáloch

Už vás nebaví neustále behanie či točenie pedálmi na bicykli? Podťte skúsiť lezenie. Že sa bojíte výšok? Nevaď! Skúste novú lezeckú stienku, ktorú počas leta postavilo občianske združenie Kultúrne centrum Budmerice.

Lezecká stienka, takzvaná bouldrovka, vyrástla na južnej strane okálov v areáli parku Budmerického kaštieľa.

Čo je to vlastne bouldering a bouldrovka?

Názov pochádza z anglického slova boulder (balvan). Bouldering je druh lezenia bez použitia lana na malých skalných blokoch, nízkych skalách alebo výškovo nízkej stene. Bouldrovka je časť steny, kde sa lezci pohybujú v maximálnej výške do dvoch metrov a dopadisko je tvorené špeciálnou mäkkou dopadovou plochou, aby si pri páde neublížili. Nelezie sa len do výšky, ale aj po šírke, na stene, ktorá je miestami mierne previsnutá.

V prenesenom význame slovo boulder znamená nejaký lezecký problém, ktorý chce lezec zdolať, resp. preliezť. Na bouldrovke je už teraz vystavaných vyše 25 takýchto problémov (lezeckých ciest) rôznej obtiažnosti. Tie najjednoduchšie sú označené zelenou nálepkou, tie najťažšie červenou. Samotné lezecké cesty sú farebne vymedzené,

takže sa používajú len chyty a stupy konkrétnej farby.

Bouldrovka je určená pre všetkých, od 4-ročných detí až po 80-ročných lezcov.

Výhodou boulderingu je jeho nenáročnosť vzhľadom na vybavenie a skúsenosti. Úplný začiatok si vystačí so športovou obuvou (najlepšie klasické plátenné „kopačky“ s odrezanými štipkami) a okrem nadšenia, entuziazmu a zmyslu pre humor v podstate nič iné nepotrebuje. Skúsenejší borci obávajú takzvané lezečky a ruky si zaprášia takzvaným madžom (magnéziom) znižujúcim potenie. Niekedy však nepomôže ani to, aj na nich pôsobí zemská gravitácia úplne rovnako.

Bouldering patrí medzi lezecké športové disciplíny, a keďže súťaživosť je nám veľmi blízka, už čoskoro vás organizátori veľmi radi privítajú na prvom ročníku Budmerického padáku.

Že brnkačka? No skúste! **Peter Hamza, foto autor**

Výzva Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Pezinku

Žiadame občanov rešpektovať zákon o ochrane pred požiarmi. Nevypaľovať trávnu ani iné suché porasty! Nezakladať oheň v prírode na miestach, kde to nie je dovolené! Ne-fajčiť v lesoch! Dodržiavať príslušné príkazy a zákazy, ktoré sú umiestnené pri vstupoch do lesa! **Pri spozorovaní požiaru ho ihneď ohlásiť na linku tiesňového volania 150!**

Chránia životy a majetok občanov

V porovnaní s minulosťou pribudli dobrovoľným hasičom úlohy v oblasti záchranných prác pri autonehodách, povodniach a priemyselných haváriách. Stačí si pozrieť rekapituláciu činnosti nášho Dobrovoľného hasičského zboru Budmerice za rok 2019.

Hlavnou úlohou sa stalo vylepšenie materiálnych podmienok, zabezpečenie funkčnosti techniky a kvality výstroja každého člena zboru. Splnenie tohoto zámeru bolo podmienené dokončením rekonštrukcie zbrojnice tak, aby plne vyhovovala prevádzkovým podmienkam a potrebám uskladnenej techniky. Hasičské autá spolu s kvalitným výstrojom každého člena sú zárukou rýchleho zásahu a účinnej pomoci v každom nečakanom stave núdze.

V priebehu roka 2019 sa uskutočnilo sedem výjazdov k požiarom. Konkrétne išlo o požiar na skládke tuhého komunálneho odpadu v Zohore a na skládke nebezpečného odpadu Istrochem v Budmericiach, požiaroch rodinných domov v Budmericiach, Modre Kráľovej a v Jablonci. Hasili sme tiež požiar balíkovej slamy na Poľnohospodárskom družstve v Ružindole a skládku dreveného odpadu vo Vištuku.

Zúčastnili sme sa tiež na technickom výjazde do Modry Harmónie k zaplaveným podzemným priestorom Slovenskej zdravotníckej univerzity. Vo firme Mach Hydina

v Častej, po výpadku elektrického prúdu, sme v chovných halách pri vysokej teplote ochladzovali vzduch centrálmami.

Po autonehode na Námestí R. Fabryho bolo nutné zlikvidovať vytečenú naftu posypom sorbentom a plochu vyčistiť. Na Lindave vyslobodiť zamknutého cestujúceho z autobusu a odstrániť vyvrátený strom po víchrici pred domom č. 107.

Počas preventívnych prehliadok v malých prevádzkach a rodinných domoch sme sa zamerali na kontrolu vykurovacích telies, komínov a vypaľovanie odpadov v záhradách.

Na dvoch zamestnaniach Hasičského a záchranného zboru v Pezinku sme si precvičili ovládateľnosť techniky a výbroje. Trvalú pozornosť venujeme aj práci s deťmi v hasičskom krúžku. Ich šikovnosť a odbornú zdatnosť ocenili diváci pri predvážaní požiarneho útoku na príležitostných podujatiach.

Ján Rašík, veliteľ DHZ Budmerice (foto mb)

Dobrý sluha, zlý pán

Pred vyše sto rokmi bolo veľa požiarov, ktoré spôsobovali veľké škody na skromných príbytkoch, hospodárskych staviskách, aj zvieratách. Najhoršie bolo, keď v plameňoch trpeli ľudia. Preto obecné zastupiteľstvo v Budmericiach už v roku 1903 vydalo viacero nariadení v oblasti preventívnych opatrení proti požiarom. K najdôležitejším dokumentom patrili Obecný požiaropolitický štatút so Štatútom povinného hasičstva a Štatútom služobného poriadku povinného hasičstva. K príprave založenia dobrovoľného hasičského zboru o tri roky neskôr sa podujal veliteľ dovtedajšieho povinného hasičstva, Rudolf Vrana. Ustanovujúce valné zhromaždenie dobrovoľného hasičského zboru sa konalo 15. júla 1906 za účasti 48 zakladajúcich členov. O začiatkoch ich činnosti sme písali v našich novinách v roku 2016. Teraz spomenieme niektoré väčšie požiare, ktoré postihli obyvatel'ov Budmeríc.

V roku 1910 vznikli tri požiare, pri ktorých zhorela slamená strecha mlyna Františka Krištofoviča, dve stodoly a stoh slamy. V roku 1912 zhorelo osem stodôl, tri stohy slamy a jeden stoh d'atelinového sena.

Nešťastným dňom pre niekoľko rodín bol 14. apríl 1933, keď im do tla zhoreli tri domy a pri ďalších dvoch maštale. Požiar vypukol večer pred desiatou hodinou silným výbuchom z komína a následným vysokým plameňom šľahajúcim do výšky asi desať metrov. V priebehu piatich minút silný vietor rozšíril oheň na okolité slamené strechy. Tie úplne zhoreli a postupne z nich padali horiace drevené trámy. V krátkom čase dorazila k požiaru hasičská pohotovosť s ručnou striekačkou. Pritiahli aj motorovú striekačku, no pri lokalizácii požiaru s ňou nepomohli. Pristavili ju totiž k studni susedného domu, no vzápätí zistili, že vodu z desať metrovej hĺbky studne nevytiahnu pre malú dĺžku savíc. Preto ju presunuli k potoku, no zistili, že k dodávke vody chýba 150 metrov hadíc. Nakoniec ju využili na čerpanie vody do lajtry pre ručnú striekačku.

Asi pol hodiny od vzniku požiaru prišli hasiči z Trnavy a prevzali hasičské a záchranné práce do svojich rúk. V prvom horiacom dome bolo sedem osôb (dve ženy, dvaja muži, tri deti), ktoré sa útekem nevládali zachrániť. Tieto s nasadením vlastných životov z ohnivého pekla vyvliekli strážvedúci Bohumil Procházka, nehasič František Kovačovič a tajomník zboru Július Medlen.

Úrazom sa zasahujúci hasiči, našťastie, vyhli, len miestny hasič Pavel Slovák utrpel popáleniny druhého stupňa

keď vybiehal zo svojej horiacej izby. Podobne skončili aj zachránení obyvatelia domov, ktorých previezli do trnavskej nemocnice. Počas hospitalizácie, žiaľ, zraneniam podľahla osem ročná dcéra Jozefa Zelníka, požiarom taktiež postihnutého poľnohospodárskeho robotníka. Na tieto tragické udalosti si takto spomína František Baxa:

„Požiar začal u Imricha Zelníka č.d. 39 (teraz 48), pokračoval na dom Michala Vadoviča č.d. 38 (teraz 47), ďalej na dom Maxa Adlera č.d. 37 (teraz 46), potom na maštal' Michala Popoviča č.d. 36 (teraz 45) a nakoniec na maštal' Františka Moravčíka č.d. 35 (teraz 44). V dome Michala Vadoviča sa počas požiaru stala veľmi zvláštna udalosť. Dcéry Michala a Márie Vadovičovej zistili požiar, keď už horela značná časť domu. Stihli len rýchlo vybehnúť von a tak si zachrániť holý život, ale ich rodičia zostali v dome. Celý dom bol už v plameňoch. Dcéry v šoku na ulici oplakávali svojich rodičov. Avšak na ich veľké prekvapenie po zhasení požiaru, rodičia vyšli z ohorelých trosiek domu na ulicu. Všetci ľudia boli v nemom úžase. Duchaprítomní rodičia sa zachránili tak, že sa rýchlo ukryli do veľkej stavanej pece s otvoreným komínom, ktorú mali vo vnútri domu“. Požiar bol uhasený až o tretej hodine ráno, 15. apríla 1933. Poslanci zastupiteľstva si z tejto tragickej udalosti zobrali ponaučenie a zakúpili potrebný počet nových hadíc. Hasiči ich čoskoro využili pri ďalších požiaroch v roku 1934 na majeri Hafkáč a jednom rodinnom dome.

(mb,fb, foto archív F. Baxu)

Zdroj: Pamätná kniha obce Budmerice

Rod. Moravčíková pred zhoreniskom

Vianočné charitné trhy a výstavy v Budmerickej izbičke

Minuloročné Vianočné charitné trhy boli jednými z najlepších, a to aj vďaka betlehemu, ktorý vytvorili šikovné ruky Gabiky Somorovskej a Zdenky Hlavatej.

Bolo pre nás veľkou radosťou, že sa tohto roku prihlásilo výnimočne veľa predávajúcich s naozaj kvalitnými výrobkami, a to nielen z Budmeríc, ale aj z okolia a z iných charít. Pomáhal nám dokonca aj milosrdný brat Máriaus z Bratislavy, ktorý sa v Útulku sv. Jána z Boha v Bratislave stará o ľudí bez domova, s ktorým my, Charitas Budmerice, spolupracujeme.

Na trhoch panovala úžasne dobrá, radostná, teda pravá adventná nálada a všetci zúčastnení sa uzhodli, že výťažok z trhov odošleme ľuďom do Prešova, ktorí prišli o svoje domovy a všetko imanie. Ešte nikdy sme nevybrali takú sumu. Do Prešova sme odoslali 800,- eur.

K dobrej atmosfére prispel aj program Folklórneho súboru Studienka z Bratislavy, v ktorom vystúpili 3 generácie. K vysokej účasti určite pomohlo aj to, že naše matičiarky v čase trhov sprístupnili Budmerickú izbičku, kde bolo čo obdivovať na výstave rôznych druhov vianočného stolovania. V jednej miestnosti voňalo viacero medov, ktoré mohli návštevníci ochutnať, vystavený bol aj medovníkový betlehem, či obrázky o činnosti budmerických včelárov. V stálej expozícii mali tradičnú vianočnú výzdobu.

Milí naši priatelia a dobrodinci z Charity, spoluorganizátori z obce Budmerice, aj z Miestneho odboru Matice slovenskej v Budmericiach – ĎAKUJEME VÁM, že ste nás navštívili, spolupracovali s nami a že ste nás podporili.

(foto ak)

Doniesli adventný veniec pohody

Zvyčajne tiché priestory Centra sociálnych služieb v Budmericiach ožili začiatkom decembra mladostou a veselým spevom, o čo sa pričínili deti zo školského klubu a folklórneho súboru z našej základnej školy pásmom pesničiek, tančiek, veršikov a vlastnoručne vyrobenými darčekom. V období adventu tak vyčarili úsmev na tvárach starých i zamestnancov centra. Odmenou im bol veľký potlesk a vrelé poďakovanie za spustenie všedného dňa. **Alena Svrčková, foto autorka**

Architekti v službách budmerických Pálfióvcov

Často chodíme okolo historických budov a obdivujeme ich krásu, no nič nevieme o tom, kto tú stavbu projektoval, kto ju staval. Tvorcovia, ktorým by mala patriť naša úcta, ostávajú často zabudnutí. Je teda načase, aby sme sa dozvedeli, kto a kedy postavil kaštieľ a ostatné budovy v jeho okolí pre grófa Jána Pálfiho a jeho rodinu.

Budmerický kaštieľ dostavali v roku 1889, takže má už 131 rokov a nepochybne patrí medzi najkrajšie kaštiele na Slovensku. Naprojektoval ho významný **viedenský architekt, rytier, Franz Neumann, junior**, ktorý sa narodil 16. 1. 1844 vo Viedni, v rodine architekta. Študoval na polytechnickej škole a následne pokračoval v štúdiu na vysokej škole výtvarných umení. Svoj talent od začiatku rozvíjal v Schmidtovom ateliéri, kde jeho schopnosti využili nielen pri projektovaní **mestskej radnice vo Viedni**, ale aj pri správe jej výstavby. Po dokončení radnice ocenili jeho zásluhy tak, že mu udelili čestné občianstvo a nemusel platiť dane. Potom už začal pracovať samostatne, vo vlastnom ateliéri, na projekte a výstavbe **arkádových domov**, naľavo a napravo od radnice. Okrem toho postavil aj **radnicu v Liберку**, kde mu taktiež udelili čestné občianstvo. Vďaka bohatosti svojej tvorby patril v tej dobe k najzamestnávanejším architektom krajín Rakúsko-Uhorska. Venoval sa projektovaniu a stavbám obytných, komerčných, verejných budov, no aj observatória, pivovaru, reprezentatívnych vil a nemocníc. Výnimočne vytvoril aj projekt

na stavbu kostola. V roku 1881 mu za zásluhy udelili rytiersky Kríž rádu Františka Jozefa. Dobrý chýr o práci tohto architekta neunikol ani pozornosti grófa Jána Pálfiho, ktorý ho požiadal, aby na kraji lesa Lindava, kde predtým stál majer, pre neho a jeho manželku Alžbetu, navrhol a postavil **poľovnícky kaštieľ**. Franz Neumann zasadil tento krásny klenot do krajinársky pozoruhodného anglického parku, vysadeného mnohými exotickými drevinami a krami, doplneného sochami, čím vytvoril harmonický, priam rozprávkový celok. Architektonické prvky v eklektickom slohu, akými sú vežičky, veža s hodinami, vikiere a balkóny, doplnené skvelými dielami kováčskych majstrov, tvorca citlivo pospájal, aby dosiahol účelnosť a zároveň estetický vzhľad kaštieľa. Nesporné je, že inšpiračnými zdrojmi mu boli francúzske kaštiele na

rieke Loire, prvky nemeckej renesancie a baroka. Vysunutím niektorých okien dopredu a zároveň osadením ďalších po bokoch, architekt dosiahol presvetlenie veľkých salónov z viacerých strán. Rovnako pozoruhodné je to, ako dômyselne dosiahol prirodzené osvetlenie vo vstupnej hale kaštieľa. Celá budova je vkusne vyzdobená reliéfnou fasádou a ďalšími renesančnými a barokovými prvkami. Nad portálom sú umiestnené erby staviteľov kaštieľa: grófa Jána Pálfiho a jeho manželky grófky Elsy Schlippenbachovej, z rodu Erdödy, a text o tom, kto kaštieľ postavil a kedy. Vpravo nájdeme aj meno architekta Franza Neumanna. V horských oblastiach Rakúska uplatnil tzv. Semmeringov štýl, v ktorom vystaval **kolóniu štýlových vil v Semmeringu**, pričom využil miestne ľudové prvky, typickú drevenú architektúru a maľby. Architekt Franz Neumann, junior, zomrel pred 116 rokmi, 1. 2. 1905 ako 61 ročný na náhle zlyhanie srdca krátko potom, ako nastúpil do vlaku smerujúceho do Semmeringu, kam cestoval za odpočinkom.

(ak, foto autorka)

Zdroj: Pamätná kniha obce Budmerice, internet

Budapeštiansky alebo doľanský architekt?

Budovy v blízkosti kaštieľa navrhol pre Pálfiovcov budapeštiansky architekt Szilárd Várdai, pôvodným menom Konštantín Werdenstätter. Narodil sa 1. 3. 1856 v obci Doľany (predtým Ompitál), v papierni, ktorú vlastnili jeho rodičia. Jeho štúdiá, ale aj desiatky rokov, ktoré strávil ako pedagóg, sú zviazané s Budapešťou, kde bol váženým členom vyššej spoločnosti. Zrejme aj preto si zmenil meno a priezvisko na maďarské.

Bol to dobrosrdečný človek, umelec a mimoriadne schopný pedagóg, metodik, reformátor výtvarného školstva, dizajnér a mecenáš. Absolvoval Štátnu maďarskú kráľovskú školu vzorovej kresby a učiteľstva kresby. Zaslúžil sa o to, aby sa na stredných školách vyučovalo kreslenie. Za vynikajúcu prácu bol menovaný na post **riaditeľa Umelecko-priemyselnej školy v Budapešti**. Tu sa prejavil ako výborný metodik a odborník na školskú problematiku. Vzorové kreslenie rozvinul na Vysokej škole výtvarných umení v Budapešti, kde sa v roku 1875 stal odborným asistentom. Bol výborným organizátorom výstav výtvarnej tvorby maďarských vysokoškolákov v Miláne,

Londýne i v Drážďanoch. S prehľadom vytvoril nový systém pre prácu v škole zavedením nového poriadku skúšok, nových učebných plánov a osnov pre učiteľov. Jeho zásluhou mohli študenti absolvovať prvýkrát z predmetu Grafický kurz kopírovania. Aj plagátová tvorba dostala väčší priestor. V roku 1908 **založil Štátnu vysokú školu výtvarných umení**, čo sa mu podarilo spojením umeleckých dielní a školy vzorovej kresby. V škole zotrval 46 rokov. Od roku 1912 zastával v štátnych orgánoch pozíciu, ktorá mu umožnila riadiť a kontrolovať vyučovanie výtvarnej výchovy. Vydal viacero zbierok vzorových listov na kreslenie a zbierok ornamentov. Počas I. svetovej vojny v priestoroch vysokej školy otvoril nemocnicu pre ranených. Cisár František Jozef tento jeho čin ocenil „Občianskym radom II. stupňa“. V rokoch 1921 a 1922 sa stal prorektorom vysokej školy. Do dôchodku odišiel v roku 1923 a vrátil sa domov, do Dolian. Jeho život sa zmenil, keď mu zomrela manželka. Z vtipného človeka sa stal uzavretý samotár. Žil striedavo v Maďarsku u detí a v Dolanoch, kde 23. 4. 1936 zomrel na zlyhanie srdca. V čase štúdií a výkonu povolania viac patrili Budapešti, no srdcom bol stále doma, v Dolanoch, kde sa narodil a odkiaľ aj odišiel do večnosti. Architekt Szilárd

Várdai je autor projektu doľanskej **Kalvárie**, ktorú dal postaviť v roku 1894. Neogotickú pohrebnú **Kaplnku Najsvätejšieho Spasiteľa na cintoríne v Častej** postavil na konci 19. storočia na objednávku Viktora Fuggera. Bol to hlboko veriaci človek, ktorý pomáhal a podporoval svojich rodákov. V Dolanoch ozdobil kaplnku, kostol aj pomník. Gróf Ján Pálfi ho požiadal, aby v Budmericiach v blízkosti kaštieľa postavil **byt pre záhradníka a kočiša, kočiareň, koniareň, horáreň, pracovňu a vodáreň**, ktorá bola voľakedy na zozname technických pamiatok Slovenska. Vzhľadom na to, že jedným z často používaných prvkov jeho stavieb sú tehličky dovážané z Budapešti, nazdávame sa, že aj **kaplnka Panny Márie Lurdskej** v lese Lindava bola zrealizovaná podľa jeho návrhu. Szilárd Várdai použil na budmerických budovách pekné dekoratívne prvky z dreva, ako to vidíme na zastrešení nad vchodom do pracovne, a tiež okolo dverí a okien. Ešte donedávna žila v Budmericiach pamätníčka, ktorá sa s týmto architektom osobne poznala z čias, keď býval častým hosťom v kaštieli u Pálfiovcov. Obidvaja architekti zanechali pre nás pamiatky, ktoré slúžia doteraz. Je správne, aby sme na nich nezabúdali. **(ak, foto autorka, ib)**

Zdroj: Marianyi, P., Doľanské noviny

Čaro našej prírody

To nie je iba krása rozkvitnutých stromov a kvetov, ale aj rôznorodý svet hmyzu, motýľov, včiel, čmeliakov, pavúkov a iných neobyčajných stvorení. O hmyze, ktorý s nami žije na tomto kúsku sveta, sa teraz dozvieme niečo viac. Hmyz, o ktorom je tento článok, bol odfotografovaný v Budmericiach. Ale čo o ňom vieme? Niektorý opeluje kvety, iný zas robí škody v našich záhradách a na poliach. Budeme ho chrániť, alebo hubiť? Ako je to teda?

Vidlochvost ovocný – *Iphiclidus podalirius*, (Linné, 1758), sa stal **chráneným druhom** na území Česka a Slovenska od roku 1965. S rozpätím krídiel do 80 mm bol v Európe zaradený k najväčším, ale aj najkrajším motýľom. Prežíva v dvoch generáciách. Nájdeme ho na ovocných stromoch, trnkách, hlohoch i na ružiach, kde samička kladie vajíčka. Z nich sa vyliahnu zelené húsenice s drobnými hnedými škvrnkami. V štádiu motýľa sa vidlochvost živí nektárom z kvetov. Je výborným letcom, ktorý často využíva plachtenie. Prezimuje v podobe kukly.

Bábočka admirálska – *Vanessa atalanta*, (Linné, 1758), sa od jari do jesene nachádza po celom Slovensku, bez ohľadu na kvalitu životného prostredia či nadmorskú výšku. Vajíčka kladie jednotlivo na listy živnej rastliny, ktorou je *Príhľava dvojdomová* a *Príhľava malá*. Tam sa vyliahnu a neskôr aj zakuklia húsenice. Tieto motýle veľmi radi sajú šťavu z nahnutého ovocia, najmä z hrušiek. V októbri prvá generácia motýľov migruje na juh, kde založí novú generáciu, ktorá sa k nám vracia na jar. Aj v Budmericiach bolo možné pozorovať takto migrujúce motýle, ktoré celé hodiny prelietali vo veľkých húfoch nad našimi záhradami smerom na juh. Ak nie sú príliš nízke teploty,

prezimujú v štádiu imág aj u nás. Druhá generácia bábočiek prilieťa v máji z južných krajín Stredomoria, zo severu Afriky, Ázie, Strednej a Severnej Ameriky, Nového Zélandu.

Bábočka bodliaková – *Vanessa cardui*, (Linné, 1758), sa vyskytuje v Európe, ale aj na iných kontinentoch sveta, okrem Južnej Ameriky. Na kladenie vajíčok a život húseníc si vyberá miesta, kde rastú rôzne druhy bodliakov. Vyliahnuté húsenice si tam spriadajú svoj úkryt. Dospelé jedince majú rozpätie krídiel 40 až 73 mm. Žijú až 1 rok, čo je z našich motýľov najdlhšie. Tento motýľ váži necelý 1 gram, no ako aj *Bábočka admirálska*, migruje do Afriky a iných krajín. Preletí tam a späť až 12 000 km, to je mimoriadny výkon. Za čas migrácie sa vystrieda až do 6 generácií. Bábočky sa nemajú od koho naučiť ako letieť, kam a kadiaľ. Patria medzi veľmi inteligentných motýľích migrantov. Pritom mozog *Bábočky bodliakovej* je malý ako zrnko maku. Prezimuje nevšedne – vo forme imága.

Bábočka pávooká – *Inachis io*, (Linné, 1758), je krásny, denný motýľ, vyskytujúci sa v Európe, ale i v Ázii a Japonsku. Nemá veľké nároky na prostredie, v ktorom žije. Vo dvoch generáciách sa vyskytuje v záhradách, v mestských parkoch a vo vysokohorskom prostredí. Samička kladie vajíčka na listy *Príhľavy dvojdomovej* a *Chmeľu obyčajného*, ktoré sa stávajú pre húsenice živnou rastlinou. Koncentrované sú na nej vo väčšom množstve. Dospelým motýľom chutí šťava prezretého a hnijúceho ovocia. Vo forme imág prezimujú do jari.

Žltáček rešetliakový – *Gonepteryx rhamni* (Linné, 1758, Esper, 1780), patrí do čeľade mlynárikovitých. Nájdeme ho v Európe, ale aj v Severnej Afrike, v krajinách Strednej Ázie, na juhu Sibíri a v Mongolsku. Patrí k početným druhom motýľov v listnatých

lesoch, lúkach, parkoch, alúviách vodných tokov, v nížinách i vysokých horách. V lesných porastoch môžeme na jar zazrieť svadobný tanec žltáčikov, ktorí vo výškach rýchlo lietajú okolo seba. Vajíčka kladú najmä na *Krušinu jelšovú*, kde sa zelené húsenice vyliahnu, aj živia. Za vysokých teplôt počas leta *žltáčik* prechádza niekoľkokrát do letného spánku. Zimu prežije v štádiu imága. Dožíva sa 10 až 11 mesiacov.

Mlynárík repový – *Pieris napi*, (Linné 1758), je denným motýľom, no na lúke ho veľmi nehľadajte! Najčastejšie sa vyskytuje v záhradách, na poliach s *Lucernou siatou*, na strniskách po obilí, popri cestách i železničných tratiach. Obýva nížiny, stredné i vysokohorské polohy Európy, Severnej Afriky, Ázie, Japonska, ale aj Severnej Ameriky, Austrálie i Nového Zélandu. Napriek svojej nežnej kráse je postrachom pestovateľov zeleniny. Vajíčka kladie na rubové listy viacerých rastlín, najmä kapustovitých, ktoré sú po vyliahnutí húseníc, aj ich živými rastlinami. Nenápadné, zelené húsenice spôsobujú na poľnohospodárskych rastlinách veľké škody. Prežíva v štyroch generáciách, len vo vysokých polohách iba v jednej.

Kvetárík dvojtvárý, *Misumena vatia*, (Clerk, 1757), je pavúkom s hojným výskytom na Slovensku. Vyskytuje sa na žltých a bielych kvetoch, kde číha na muchy, včely a malý hmyz, ktorý usmrcuje jedom. Samičky dokážu meniť svoju farbu na bielu, žltú a bledozelenú. Jed tohto pavúka vraj nie je pre človeka škodlivý.

Modlivka zelená – *Mantis religiosa*, (Brumeister, 1838) patrí k **chráneným druhom**. Pochádza z Južnej Európy. Na Slovensku sa vyskytuje ako jediná z 1800 druhov modliviek. Dá sa jej v čistom prostredí. Modlivka má nezvyčajné oči, ktorými sa môže pozeráť aj za seba. Jej štíhle telo je takmer 75 mm dlhé. Počas leta sa niekoľkokrát zvlieka a iba vtedy do-

káže zmeniť svoju farbu, aby splynula s prostredím, v ktorom žije. V dospelosti má krídla. Práve ich trením vydáva zvuk podobný hadiemu syčaniu. Je to predátor, čo požíra muchy, lúčne koníky, pavúky a iným hmyz, preto je vítaný v našich záhradách. Na svoju korisť nehybne čaká dlhý čas, pomaly sa k nej priblíži, potom ju rýchle schytí prednými nohami a požíra ju od hlavy. Na svojom teritóriu neznesie inú modlivku. Má kanibalistické sklony, preto to s votrelcom obyčajne zle dopadne. Aj samička, hneď po oplodnení, samčeka často zožerie. Vajíčka kladie koncom leta, z ktorých sa na jar vyliahnu mladé modlivky. Staré počas prvých mrazov uhynú. Takýto je kolobeh v živočíšnej ríši.

(ak, foto autorka)

Poznámka autora: za latinským názvom je v zátvorkách uvedené meno prírodovedca / entomológa, ktorý popísal daný druh hmyzu ako prvý a rok, kedy sa tak stalo. Prvý systém na triedenie rastlín a živočíchov zverejnil vo svojom diele „Systema naturea“ Carl Linné, ktorý tiež zaviedol pomenovanie rastlín a živočíchov dvomi menami – rodovým a druhovým. (Zdroj: Internet)

Kalendárium 2020

Michal Thomassi (Tamási)

* 1600 – Budmerice

kazateľ, člen jezuitskej rehole, náboženský spisovateľ, pedagóg, rektor Olomouckej univerzity, narodil sa v Budmericiach.

420. výročie narodenia

Miroslav Duša

scénograf európskeho významu, kostýmový, bábkový výtvarník, bábkoherec, vysokoškolský pedagóg, tvorí a býva v Budmericiach.

60. výročie narodenia

Ladislav Učník

† 13.3.1990 Budmerice

sochár, keramik, scenárista, herec, pomocný režisér.

30. výročie úmrtia

MUDr. Tibor Tibenský

* 1.4.1930 Budmerice

lekár – internista, bývalý primár interného oddelenia a prednosta Internej kliniky FN v Trnave, Čestný občan mesta Trnava, držiteľ Striebornej medaily Slovenskej lekárskej spoločnosti.

90. výročie narodenia

Štefan Bezák

† 11.10. 1920 – Trnava

kňaz, kultúrny pracovník, bývalý predseda Spolku sv. Vojtecha v Trnave. Bol farárom v Budmericiach.

100. výročie úmrtia

Viktor Máár

† 22.10.1970 – Bratislava

učiteľ, novinár, športovec, redaktor a šéfredaktor Učiteľských novín, učil v Budmericiach.

50. výročie úmrtia

(ak)

Nezabúdame na svojho rodáka

Spomienkovou slávnosťou 4. mája 2019 sme si pripomenuli 150. výročie úmrtia národného buditeľa, kňaza, zakladajúceho člena Matice slovenskej a nášho významného rodáka Juraja Holčeka.

Pred jeho rodným domom na Holčekovej ulici, za prítomnosti členov Miestneho odboru Matice slovenskej a ostatných občanov starosta obce Jozef Savkuliak vo svojom príhovore porozprával o jeho životnej ceste a všestranných záujmoch, aj o tom, kde všade pôsobil ako farár a národný buditeľ. Jeho význam a všetko, čo vykonal, nielen pre Budmerice, ale i Slovensko, ocenila predsedníčka MO MS Alena Kadlečíková. Verše o Jurajovi Holčekovi zarecitovala Mária Škodová a celé slávnostné stretnutie hrou na fujare a spevom zavŕšil Roman Kuchta. V závere slávnosti položili vence k pomníku pred rodný dom Juraja Holčeka.

Podobne si túto významnú osobnosť uctili aj občania Jasovej v okrese Nové Zámky, kde svoju dušpastiersku činnosť zavŕšil vo veku 58 rokov. V Jasovej je aj pochovaný. Vďační farníci mu v centre obce postavili pomník (vľavo).

(ak, foto autorka, mr, mb)

Básnik, prozaik, publicista Rudolf Fabry

Hoci 8. februára 2020 uplynulo 105 rokov od jeho narodenia v našej obci, prostredníctvom bohatej zbierky artefaktov a jeho diel v Pamätnej izbe sa s ním stále stretávame a spomínáme. V rozšírenej expozícii v Kultúrnom centre Budmerice v blízkosti kaštieľa nájdeme okrem kníh poézie, prózy i koláže. Vzácne sú jeho osobné veci z pozostalosti. Pracovný stôl, písací stroj, perá i ceruzky. Všetky darovala jeho neter Sylvia Miháliková s manželom, aby Budmeričanom ostala pamiatka na ich aj nášho významného rodáka.

(ak, foto mb)

Stačí iba okamžik a...

V susednej obci Báhoň mali dobrého zubného lekára MUDr. Mariána Machatu. Žiaľ, mali. Pred nedávnym vyšiel z domu, kde ho hneď na chodníku zrazil bezohľadný človek rútiaci sa na elektrickej kolobežke. Následkom vážnych zranení inak celkom zdravý človek zomrel. U nás sa to nemôže stať? Mnohí máme obavy, keď vidíme po ceste či chodníku priam „letieť“ žiaka základnej školy na elektrickej kolobežke. Ako by predišiel prípadnej kolízii s chodcom alebo autom, keď na kolobežke čupí? Povieme si: „nuž, deti.“ No ani dospelí sa nesprávajú zodpovednejšie. Neraz na elektrickej kolobežke uháňa mama so synom v predškolskom veku. Pri tom tento dopravný prostriedok môže na verejnej komunikácii používať iba osoba nad 15 rokov, ktorá nesmie ohrozovať seba ani iných účastníkov cestnej premávky a musí dodržiavať pravidlá. Buďte opatrní a ohľaduplní! Predídete nešťastiu!

(ak)

Vaše hlasy pre naše dobro...

Volby do poslaneckej snemovne, senátu, okresného a krajinského zastupiteľstva v roku 1935

*Predvolebné obdobia v rokoch 1. Československej republiky bývali v Budmericiach veľmi rušné. Svedčia o tom autentické záznamy kronikára o tom, ako v dedine „lietali autiaky“ s tajomníkmi rôznych politických strán, poslancami aj nádejnými poslancami. Boli to politické komandá slušných rečníkov aj štváčov, boháčov aj chudákov. Vzájomne nadávali jeden na druhého, každý videl u súperiacej politickej strany vykorisťovateľa a nepriateľa národa. Spasenie, naopak, zasa len a len v rukách tej svojej strany. V jednom sa však zhodovali všetci, akoby by ich jedna mater mala: **Dajte nám vaše hlasy! Nám bude dobre i vám sa bude dobre viesť!***

Kandidovalo trinásť politických strán, ktoré „rozdrobili národ, našťali voličov.“ Znepriatelili otcov a synov, pomútili im hlavy falošnými heslami a sľubmi. V takomto ošiali zabúdali na svoju vlasť, na svoju vieru, národnosť, aj na svojich v minulosti umučených, pokorených, vrchnosťou nenávidených a predsa nezlomných predkov. Išli do volieb ako do boja proti vlastným bratom, proti svojej krvi. Dali sa uchvátiť, omámiť, ukolísť v perine ružových snov.

Neubehol týždeň, aby sa nekonalo aj niekoľko zhromaždení. Všetok cirкус s nespočetnými (aj nesplniteľnými) sľubmi skončil ráno 19. mája voľbami do poslaneckej snemovne a senátu. Do voličského zoznamu bolo zapísaných 974 oprávnených voličov (467 mužov, 507 žien) z čoho sa volieb zúčastnilo 918, čo bola vysoká, 94% účasť (445 mužov a 473 žien). Najviac, 463 hlasov, dostal Autonomistický blok (Hlinka, Rázus), po ňom Komunistická strana Československa, 153 hlasov, a tretia bola Republikánska strana maloroľníckeho a zemédskeho ľudu (agrárna) so 123 hlasmi. Rovnaké poradie strán sa zachovalo aj pri voľbách do Senátu za účasti 803 voličov (94% z oprávnených).

Voľby do okresného a krajinského zastupiteľstva sa konali 26. mája za účasti 863 voličov (opäť 94% z oprávnených). Najlepšie výsledky v obidvoch voľbách dosiahli Hlinkova slovenská ľudová strana (388 hlasov), Komunistická strana Československa (182 hlasov) a Republikánska strana (126 hlasov). Do

okresného zastupiteľstva kandidovalo 8 občanov, zvolený bol iba robotník Michal Kunák za KSČ, do krajinského zastupiteľstva nekandidoval nikto.

Pred voľbami aj po nich mali najlepšiu náladu prívrženci HSĽS. Priam sršali vymyslenými vtipmi a posmeškami voči ostatným stranám. Spievali a sľubovali možné-nemožné každému, kto zostane verný „sekere“ – takéto ľudové pomenovanie sa im ušlo podľa poradovej sedmičky na kandidátnej listine HSĽS. V krčmách boli neprehliadnuteľní najmä vďaka hlučnému správaniu a vyspevovaniu z plných hrdiel. Ich najobľúbenejším bol nápev pesničky „Pod tým našim okienečkom býva veľký mráz...“ s takto upraveným textom:

A v tej našej republike neni pravdy zas. / Príde Rázus, Ondrej Hlinka donesie nám slobodienku, / A v tej našej republike bude dobre zas.

Alebo: Ide rýchlik z Bratislavy do Trnavy, z Trnavy do Trenčína, do Žiliny, zo Žiliny do Ružomberka, tam kde býva otec vlasti – Andrej Hlinka.

Nuž, ako vidíme, mnohé prvky volebných agitácií z čias Kalinčiakovej Reštaurácie a prvej ČSR pretrvávajú dodnes. Po návrate demokracie sa v plnej paráde nielen obnovili, ale vďaka možnostiam technického pokroku aj „zdokonalili“. Jedna cnosť našich predkov nám však predsa len chýba – samozrejماً účasť na volebnom akte ako právo i povinnosť každého občana.

(mb)

Zdroj: Pamätná kniha obce Budmerice

Volby v r. 1935 priniesli v okrese Modra tieto výsledky.

Štefanová: a u t. 150, rep. 90.
Cajla: a u t. 336, rep. 27, soc. dem. 75, nár. soc. 13, kom. 163, lid. 5, maď. spoj. strany 8, faš. 4, nár. sjedn. 13, iné spolu 42.
Slov. Grób: a u t. 579, rep. 25, soc. dem. 25, nár. soc. 3, lid. 1, maď. spoj. strany 0, faš. 8, nár. sjedn. 26, iné spolu 2.
Pezinok: a u t. 930, rep. 280, soc. dem. 413, nár. soc. 112, kom. 525, lid. 33, nem. soc. dem. 20, maď. spoj. strany 125, Henlein 451, faš. 27, nár. sjedn. 67 iné strany spolu 308.
Kučistorf: a u t. 165, rep. 3, soc. dem. 18, nár. soc. 2, kom. 6, faš. 4, nár. sjedn. 1, iné strany spolu 3, Henlein 2.
Modra: a u t. 1110, rep. 964, soc. dem. 381, nár. soc. 48, kom. 90, lid. 37, nem. soc. dem. 3, faš. 16, živn. 151, Henlein 92.
Halmec: a u t. 219, rep. 72, soc. dem. 33, nár. soc. 14, kom. 3, lid. 7.
Pila pri Častej: a u t. 97, rep. 18, soc. dem. 20, nár. soc. 3, kom. 51, lid. 1, maď. spoj. strany 1, Henlein 2, živn. 2.
Častár: a u t. 682, rep. 76, soc. dem. 82, nár. soc. 9, kom. 60, lid. 14, nem. soc. dem. 4, živn. 67, maď. spoj. strany 12, faš. 8, nár. sjedn. 6.
Ompitál: a u t. 328, rep. 101, soc. dem. 5, kom. 7, živn. 3, maď. spoj. strany 2, faš. 160, nár. sjedn. 21, Henlein 2.
Malé Šenkvice: a u t. 160, rep. 76, soc. dem. 20, nár. soc. 2, kom. 10.
Dlhá pri Trnave: a u t. 207, rep. 32, soc. dem. 48, kom. 9, živn. 5, maď. spoj. strany 1, nár. sjedn. 4.
Šarfla: a u t. 335, rep. 168, soc. dem. 102, nár. soc. 12, kom. 162, lid. 5, nár. sjedn. 13, maď. spoj. strany 4, faš. 64, iné 21.
Dubová pri Modre: Spolu hlasov 449, z toho a u t. 384.
Báboň: a u t. 241, rep. 44, soc. dem. 241, kom. 16, nár. soc. 44, lid. 8, faš. 9.
Veľké Šenkvice: a u t. 483, rep. 219, soc. dem. 130, nár. soc. 20, kom. 68, lid. 5, faš. 4.
Budmerice: a u t. 463, rep. 123, soc. dem. 61, nár. soc. 29, kom. 153, lid. 26, nem. soc. dem. 1.
Grinava: a u t. 286, rep. 28, soc. dem. 57, kom. 13, lid. 5.
Limbach: a u t. 50, rep. 23, soc. dem. 1.

Voľby prezidenta Slovenskej republiky, 30. marca 2019

Výsledky volieb v obci Budmerice

Počet osôb zapísaných v zozname voličov:	1 944
Počet hlasujúcich voličov:	923
Počet voličov, ktorí odovzdali obálku:	923
Počet platných hlasovacích lístkov:	905
Percentuálna účasť voličov:	47,47 %

Počet platných hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom

Zuzana ČAPUTOVÁ, Mgr.	Maroš ŠEFČOVIČ, JUDr., PhD.
Počet platných hlasov 592	Počet platných hlasov 313

Voľby do Európskeho parlamentu, 25. mája 2019

Výsledky volieb v obci Budmerice

Počet osôb zapísaných v zozname voličov:	1 960
Počet hlasujúcich voličov:	476
Počet voličov, ktorí odovzdali obálku:	476
Počet platných hlasovacích lístkov:	465
Percentuálna účasť voličov:	24,28 %

Počet platných hlasov odovzdaných jednotlivým politickým stranám, hnutiam alebo koalíciám

Kresťanská únia	145
Koalícia PS a SPOLU – obč. demokracia	94
Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko	63

SMER – sociálna demokracia	45
Sloboda a Solidarita	25
OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti	17
SME RODINA – Boris Kollár	15
Kresťanskodemokratické hnutie	12

Ďalších 15 strán dostalo menej ako 10 hlasov.

Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, 29. februára 2020

Výsledky volieb v obci Budmerice

Počet osôb zapísaných v zozname voličov:	1 995
Počet hlasujúcich voličov:	1 481
Počet voličov, ktorí odovzdali obálku:	1 467
Počet voličov z cudziny:	13
Počet platných odovzdaných hlasov:	1 468
Percentuálna účasť voličov:	74 %

Počet platných hlasov:

OĽANO, NOVA, KÚ, ZMENA Z DOLA	498
SMER - sociálna demokracia	236
KOTLEBOVCI – ĽSNS	126
SME RODINA	109
KOALÍCIA PROGRESÍVNE SLOVENSKO A SPOLU	101
SLOBODA A SOLIDARITA	96
ZA ĽUDÍ	74
VLASTĽ	57
DOBRÁ VOĽBA	48
SLOVENSKÁ NÁRODNÁ STRANA	41
KREŠŤANSKODEMOKRATICKÉ HNUTIE	39

Ostatné strany získali menej ako 21 hlasov

Opustili nás v roku 2019

Nikola Bahledová, † 12-ročná
Peregrín Horváth, † 58-ročný
Karol Pastucha, † 73-ročný
Mária Nagyová, † 89-ročná
Mária Hittmárová, † 92-ročná
Jozef Gašparík, † 82-ročný
Félix Lovás, † 64-ročný
Jozef Ochaba, † 62-ročný
Antónia Orsaghová, † 82-ročná

Alojz Dusík, † 63-ročný
Veronika Adámková, † 86-ročná
Livia Mladenová, † 60-ročná
Žofia Ogibovičová, † 78-ročná
Juraj Poustecký, † 88-ročný

Opustili nás v roku 2020

Alžbeta Kadlečíková, † 88-ročná
Anna Oscitá, † 90-ročná
Helena Baxová, † 76-ročná

Milan Kulifaj, † 54-ročný
Aurel Gregorík, † 51-ročný
Ladislav Radič, † 52-ročný
Marta Oscitá, † 84-ročná
Marian Kulifaj, † 71-ročný
Edita Marázová, † 87-ročná
Jana Čechovičová, † 68-ročná
Terézia Čechová, † 83-ročná
Helena Pešková, † 88-ročná
Antónia Matovičová, † 96-ročná

„Rozprávajme sa spolu a pomáhajme si, aj keď si myslíme, že sa nás to netýka“

Ciele centra patologickej prevencie v obci Budmerice

Komisia školstva, kultúry a športu obce Budmerice v spolupráci so špeciálnym pedagógom PhDr. Patrikom Ivaničom, ďalšími špeciálnymi pedagógmi a psychológmi, ktorí sa profesijne venujú patologickému správaniu, ponúkajú našim občanom svoje dlhoročné skúsenosti z oblasti prevencie patologického správania so zameraním na znižovanie kriminálneho správania a výskyt sociálno-patologických javov u detí, mládeže i dospelých vo forme workshopov – besied s hlavnou myšlienkou „Rozprávajme sa spolu a pomáhajme si, aj keď si myslíme, že sa nás to netýka.“

Negatívne javy vznikajú z nudy, zo zvedavosti, nezodpovedného experimentovania. Najmä mladý človek, ak nevie efektívne využívať svoj voľný čas, siaha po zábavných aktivitách. Nevhodnosť svojho správania si uvedomí až vtedy, keď príde sankcia alebo závislosť. A hoci svoje konanie následne oľutuje a chce sa zmeniť, jeho okolie ho často odmieta prijať, takže mu potom nezostáva nič iné, len sa vrátiť k patológii.

Mnohokrát sa stane, že susedia, známi, ale aj rodina, vidia na svojom blízkom nejakú anomáliu, no nezasiahnu. Nie preto, že by nechceli pomôcť, ale nevedia ako a či je to vhodné. Odsúdiť negatívne správanie je veľmi ľahké, no málokedy počujeme zmysluplnú diskusiu o tom, ako sme mohli danému negatívnemu správaniu

niu predísť, ako človeku pomôcť.

V rámci plánovaného programu by sme radi oslovili dvanásť základných okruhov, ktoré radi doplníme o témy rezonujúce s problémami v obci: požívanie omamných látok, seba-poškodzovanie, sociálna izolácia, syndróm CAN, drobné krádeže, poškodzovanie cudzej veci, problémy pri začleňovaní sa do spoločnosti, šikanovanie detí, alkohol, gambling, fajčenie, agresivita.

Otázka znižovania kriminality, rizikového správania a kvality súžitia v akejkoľvek komunite je veľmi závažná. Práve preto sa musíme a chceme rozprávať, aby sme sa všetci spolu učili byť k sebe ohľaduplní a boli jeden pre druhého oporou.

Počas pandémie poskytujeme informácie na adrese: PhDr. Patrik

Ivanič, tel. č. 0950 621 600, email: ivanic.patrik1@gmail.com.

(Marcel Olša, Patrik Ivanič)

Odchádzam, želám všetko dobré

Zo zdravotných dôvodov po ôsmich rokoch končím redigovanie Budmerických zvestí. Ďakujem predstaviteľom obce za podporu a všetkým spolupracovníkom našich obecných novín – redakčnej rade, najmä pani Alenke Kadlečíkovej, grafikovi Ing. Danielovi Ďurďovičovi, prispievateľom i vám, čitateľom, za priazeň. Nech Budmerické zvesti zostanú aj v budúcnosti príjemným čítaním.

Milan Bušo

Starosta obce Budmerice a občania Budmeríc vyjadrujú poďakovanie pánovi Milanovi Bušovi za dlhoročnú obetavú a tvorivú činnosť v pozícii šéfredaktora Budmerických zvestí a do ďalších rokov mu želajú pevné zdravie, veľa životnej energie a spokojnosti.

Predchádzajme letným požiarom!

Začína obdobie turistiky, prechádzok do prírody a rôznych voľnočasových aktivít. Viaceré sa spájajú so zakladaním ohnísk. Neraz sa však, pri trocha neopatrnosti, môže malý ohník zmeniť na nezastaviteľný živel, ktorý spôsobí obrovské materiálne škody a často ohrozí zdravie a životy ľudí.

Na zvýšené požiarne nebezpečenstvo treba upozorniť najmä deti. Tie sa práve počas prázdnin pohybujú v blízkosti polí, stohov, pasienok a lúk bez dozoru. Bez podpory a poučenia sa ich konanie môže stať príčinou požiaru, ktorý im môže ublížiť.

Ochrana úrody pred požiarom sa týka všetkých nás. Najmä počas žatevných prác, keď hrozí, že pracovné stroje a ich pohonné látky sa pri suchom, teplom počasí stanú zdrojom požiarov veľkých obilných polí. V tomto období by sme mali byť všetci mimoriadne opatrní a ostražití, aby sme v našom chotári uchránili krásne zlatisté lány obilia, žlté strniská aj lesy plné života.

Ondrej Russin, OR HaZZ v Pezinku

Po vyčistení povaly aj „recyklácia“ bytu?

V poslednej dobe ste si dozaista všimli zvýšený výskyt takzvaných podomových „odkupovačov“ starého nábytku, železa, batérií a iných odpadových surovín. Nedá sa ich nevšimnúť, keďže na streche áut obyčajne majú hlasný reproduktor, ktorý koldokola opakuje výkup starých vecí, kožík, peria a iných už vyššie spomínaných „pokladov“. Niektorí dokonca ponúkajú vyčistenie povál a skladových priestorov. Vďaka týmto podomovým kšeftárom máme aj hit známej slovenskej rockovej kapely, ktorý je hudobným fanúšikom dobre známy.

Chceme vás upozorniť, že aj v týchto zlých a zložitých životných časoch, spôsobených pandémiou COVID-19, sa nájdu ľudia, ktorí sa tvária milo, ochotne a dôveryhodne. Možno nám viacerým aj padne vhod, že nás zbavia starého nábytku či odpadu bez námahy. Nenechajme sa však oklamať! V poslednej dobe sa na Slovensku vyskytujú prípady, kedy takýto nevinní „zbavovači starých vecí“ dávajú ďalším skupinám ľudí informácie o našej majetnosti či aktuálnej životnej situácii v našich domácnostiach.

Buďme obozretní! Nenechajme sa lákať pohodlím, ktoré možno nevedomky vymeníme za informáciu, ktorú možno títo „dobrodinci“ využijú v náš neprospech. Máme v našej obci funkčný zberný dvor, kde môžeme všetok objemný odpad uložiť.

Ondrej Slávik

Sociálny podnik občanom

Obecné služby Budmerice, s. r. o., r. s. p. je podnik založený obcou Budmerice. Dňa 1. apríla 2020 získal ako prvý v Bratislavskom kraji štatút registrovaného sociálneho podniku. Štatút bol udelený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Podnik ako taký je integračným podnikom, čo znamená, že nosnou myšlienkou je vytvárať a udržiavať nové pracovné miesta pre znevýhodnených občanov a postupne ich integrovať na trh práce. Týka sa to nezamestnaných ľudí evidovaných Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, zdravotne znevýhodnených, nezamestnaných absolventov škôl aj ďalších osôb. Obecné služby chcú zastrešovať potreby obce Budmerice v oblasti nakladania s odpadmi, starostlivosti o zeleň, v stavebnej činnosti – budovaní kanalizácie, údržbe verejných zariadení. Počítame s ponukou služieb tiež občanom v okolitých obciach. Pri založení podniku sme sa zaviazali všetok zisk reinvestovať do

rozvoja obce. V tom vidíme obrovský prínos podniku pre obecné prospešné investície, ktoré v konečnom dôsledku prispejú k zvýšeniu komfortu obyvateľov obce a zamestnancov.

V súčasnosti výkon služieb ešte nie je v požadovanom rozsahu z dôvodu pôsobenia epidémie koronavírusu na ekonomiku, čo zasiahlo aj oblasť obecných podnikov. Napriek tomu pripravujeme plné rozbehnutie podnikania v obci nákupom mechanizácie, techniky a potrebného vybavenia. Rokujeme s potencionálnymi zákazníkmi, uzatvárame zákazky, rozširujeme svoje portfólio v ponúkaných službách.

Ondrej Slávik, foto OcÚ

Každá lajdáckosť niečo stojí

Nedôslednosť pri dodržiavaní zásad správneho užívania verejnej kanalizácie spôsobuje na čistiarni odpadových vôd časté upchávanie čerpadiel vlhčenými utierkami a iným nevhodným odpadom. Preto obec pri súčasnej výstavbe kanalizačnej STOKY C z vlastných zdrojov prikočila k jej rekonštrukcii vybudovaním vstupného objektu mechanického predčistenia ČOV.

(ph, foto OcÚ)

RODINNÁ VETERINÁRKA V BUDMERICIACH

MVDR. ZUZKA KRCHNÍKOVÁ

VETERINÁRNA AMBULANCIA A REPRODUKČNÁ KLINIKA

INTERNÁ AMBULANCIA, BEŽNÉ VETERINÁRNE ÚKONY, OČKOVANIA, ODČERVOVANIA,
DENNÁ CHIRURGIA, ŠPECIÁLNE REPRODUKČNÉ SLUŽBY, VETERINÁRNA AYURVEDA.

PREVÁZKOVÉ HODINY

Pondelok	05:00 – 22:00
Utorok	05:00 – 22:00
Streda	05:00 – 22:00
Štvrtok	05:00 – 22:00
Piatok	05:00 – 22:00
Sobota	05:00 – 22:00
Nedeľa	05:00 – 22:00

Prevádzkové hodiny vo VETERINÁRNEJ AMBULANCII platia pre vopred objednaných pacientov. Pacientov objednáваме na mobilnom čísle 0902 916 241 alebo 0903 760462.

www.arcslovakia.com

Reprodukčné centrum zvierat – tradičný rodinný veterinár

Animal Reproduction Centre je rodinná firma, ktorá poskytuje služby praktickej reprodukčnej technológie pre živočíšnu sféru a veterinárny servis. Okrem domácich zvierat, pracujeme aj s hovädzím dobytkom, ovcami, kozami, jeleňmi, danielmi a muflónmi. Našu prácu obohacuje aj práca so ZOO zvieratami, vrátane plazov a iných špecifických druhov zvierat. Sme hrdí na to, že našim klientom poskytujeme profesionálny komplexný servis. Chceme byť dochvilní, lojálni a efektívni.

Naše služby sme doplnili o veterinárnu ambulanciu pre malé zvieratá – predovšetkým psy a mačky. Naša veterinárna ambulancia je moderná a vašim miláčikom urobíme základné vyšetrenia, vrátane ambulantnej chirurgie. Našou hlavnou filozofiou tu v Budmericiach je, že sme rodinní veterinári a to znamená, že svojich pacientov poznáme po mene, nie sú to pre nás čísla. Vraciame sa k starej dobrej tradícii – sme váš rodinný veterinár.

Reprodukčné centrum zvierat využíva dvadsaťročnú skúsenosť ex-

pertov spojené s inovatívnymi technikami na poli biotechnológie, biológie a veterinárnej medicíny. Okrem nevyhnutných kastrácií, vykonávame aj vyšetrenia spermií, prípadne výrobu insemináčnych dávok vašich zverencov, ktoré je možné použiť na insemináciu súk alebo mačiek. Tieto insemináčne dávky vieme uchovať tzv. kryokonzerváciou v tekutom dusíku pri -196 °C takpovediac „na veky vekov“.

MVDr. Zuzana Krchníková,
Ing. Jaroslav Pokorádi, Ph.D.,
foto autor

**Denný
letný
umelecký
tábor v Budmericiach**
@ Kultúrne centrum Budmerice, o.z.
Kaštieľ Budmerice/Okále
@MARYSKA ART

100 eur:
Umeleckí lektori, detskí
animatori, výlety,
tvorivý materiál.
Obed a ovocie.
Denne od 8.00 - 16.00
Deti od 5 do 15

**27.-31.7.
3.-7.8.
10.-14.8.
17.-21.8.**

**0944 - 208240
tabor.budmerice@gmail.com**

Chodníky sú pre peších

Problémy s parkovaním áut nemožno riešiť blokováním chodníkov. Ani v našej obci. Žiadame vodičov nielen o to, aby dodržiavali pravidlá o parkovaní vyplývajúcich zo zmien zákona č. 8/2009 Z. z. § 52, ale aj aby prejavili ohľaduplnosť voči chodcom. Vozidlá parkujúce na chodníkoch často úplne znemožňujú pohyb mamičkám s kočíkmi, vozičkárom, starším ľuďom a osobám so zníženou pohyblivosťou. Najmä vo večerných hodinách sú chodníky zaplnené autami, nedá sa po nich bezpečne pohybovať a dochádza k ohrozovaniu zdravia chodcov.

Od 1. 12. 2019 platí, že vozidlá s hmotnosťou nižšou ako 3,5 tony môžu parkovať iba na chodníkoch, ktoré sú popri ceste, ale len v prípade, že na chodníku zostáva 1,5 m široký priestor pre chodcov.

Dodržiavaním zákona preukázate svoj vzťah k ostatným užívateľom ciest a chodníkov. Zároveň predídete pokutám za jeho porušovanie, na čo budú dohliadať pravidelné policajné kontroly. Ďakujeme.

Svadobné obrady v kaštieli

Sadzobník poplatkov:

1) Svadobný obrad + fotenie v Kaštieli + návleky na stoličky v obradnej miestnosti Kaštieľa	350 €
2) Svadobný obrad + fotenie v parku	120 €
3) Svadobné fotenie snúbencov v Kaštieli	50 €

Pre snúbencov s trvalým pobytom v Budmericiach zľava 50%. Na usporiadanie svadobnej hostiny však, žiaľ, Kaštieľ nemá potrebné vybavenie.

Vjazd motorových vozidiel do areálu Kaštieľa je povolený len za účelom dovozu hnuťelných vecí potrebných pre výkon obradu (napr. zvuková aparátúra, stolík, stoličky, veci určené ku katering a pod.), dovoz nevesty a ženicha, dovoz sobášiacich.

Informácie: Matričný úrad Budmerice, Ing. Blanka Gbelská, matrikárka, tel. kontakt: 0918 697 408, e-mail: gbelska@budmerice.sk, www.budmerice.sk.

(foto M. Lahučský)

